

We Lwowie, dnia 4. grudnia 1900.

Aleg. 2

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie statutu stoł. królew.
miasta Krakowa.

Wysoki Sejmie!

C. k. Prezydium Namiestnictwa zawiadomiło Wydział krajowy odezwą z dnia 18. września 1900 l. 9.947/pr., że Jego Ces. i Król. Apostolska Mość Najwyższem postanowieniem z 2. lipca b. r., nie raczył udzielić Najwyższej sankcyi uchwalonemu przez Sejm krajowy Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem projektowi ustawy, nadającej statut miejski królewskiemu stołecznemu miastu Krakowowi, a zarazem raczył najmiłościwiej upoważnić Pana Ministra spraw wewnętrznych do podania powodów odmowy do wiadomości Reprezentacyi krajowej. Według reskryptu Pana Ministra spraw wewnętrznych z 1. września b. r. L. 4.014 M. I. powody te są następujące:

Według zasady przestrzeganej dotychczas bez wyjątku w ustawodawstwie austriackiem i wyrażonej w art. IV. ust. 2. państwowej ustawy zasadniczej o ogólnych prawach obywateli, podstawą prawa wyborczego do reprezentacyi gminnej są państwowe podatki bezpośrednie, bez względu na to, czy uiszcza się od posiadłości nieruchomej, czy też od zarobku lub dochodu. Przedłożony projekt ustawy narusza tę zasadę o tyle, że według niego podatek gruntowy, rentowy, pensyjny i osobisto-dochodowy nie mają same przez się uzasadniać prawa wyboru do reprezentacyi gminnej. Takie pominięcie poszczególnych kategorii państwowych podatków bezpośrednich, nietylko nie da się pogodzić — jak wspomniano — z postanowieniami państwowej ustawy zasadniczej, lecz nadto nie jest rzeczowo uzasadnione; okoliczność bowiem, że znaczna liczba interesowanych w tym względzie kontrybuentów mieć może prawo wyborcze także z innego tytułu, nie usuwa powyższego zasadniczego zarzutu, ponieważ decydującą tu nie jest kwestya, ilu członków gminy ma być na podstawie chwilowego zbiegu okoliczności pozbawionych prawa wyborczego, lecz fakt, że wogóle członkowie gminy mają być wbrew istniejącym ogólnym zasadom pozbawieni tego prawa. Oprócz tej usterki tyczącej się podstawy postanowień o prawie wyborczem, ma projekt ustawy jeszcze kilka po części istotnych braków, a mianowicie:

a) §. 8. przyznaje gminie prawo pobierania opłat za nadanie przynależności. — Ze względu na postanowienia §. 9. ustawy z 5. grudnia 1896 r. Dz. ust. państw. Nr. 222 należałoby ograniczyć to prawo do przypadków, „dobrowolnego“ nadawania przynależności.

b) przyznane gminie w §. 11. prawo wydalania obcych wywołujących zgorzenie, należałoby ograniczyć do przypadków „publicznego“ zgorzenia.

c) przepisy §. 14. o zakresie działania gminy wykazują braki, które wprawdzie ma już obecnie obowiązujący statut, będący głównym wzorem tych przepisów, ale do których usunięcia obecna reforma ustawy daje pożądaną sposobność.

O ile przepisy odnoszą się do poruczonego zakresu działania (§. 14. ostatni ustęp), brak w nich postanowienia, zawartego we wszystkich prawie innych, a mianowicie we wszystkich nowszych statutach gminnych, że administracji państwowej zastrzeżone jest prawo powierzenia załatwiania tych spraw w całości lub w części własnym organom — postanowienia, które nie tylko bardzo potrzebne ze względów praktycznych, ale nadto wyraża w trafny sposób stosunek gminy do państwa ze względu na istotę rzeczonych spraw. — W braku osobnej wzmianki o sprawach polityczno-administracyjnych I-szej instancji, które Magistrat miasta Krakowa już teraz załatwia, możliwe jest tłómaczenie ostatniego ustępu §. 14, w ten sposób, że te sprawy, należące do poruczonego zakresu działania w obszerniejszem znaczeniu, mogą być gminie poruczone także tylko w drodze ustawodawczej, co stoi w sprzeczności z faktami i czego z pewnością nikt nie zamierzał. Ale także przepisy §. 14. o własnym zakresie działania, potrzebują uzupełnienia, bo bez dodatku postanawiającego, że pewne czynności policji miejscowej, mogą być pełnione przez osobne organa rządowe, zakres działania krakowskiej Dyrekcji Policji sprzeciwiałby się tym przepisom.

d) postanowienie §. 19. lit. i), według którego prawo wyboru ma służyć „literatom, dziennikarzom i artystom“, napotkałoby w praktyce na trudności, bo nie ma ustawowo zdefiniowanego kryterium dla ocenienia, kogo należy uważać za literata, dziennikarza lub artystę.

e) §. 36. zawiera postanowienie, że jeżeli wybrany do Rady miejskiej w dwóch lub więcej oddziałach wyborczych, nie oświadczy w trzech dniach, w którym oddziale wybór przyjmuje, ma być uważany za wybranego w tym oddziale, w którym go najpierw wybrano.

Ponieważ projekt nie wyklucza możliwości przedsięwzięcia wyborów w kilku oddziałach równocześnie, postanowienie to nie wystarcza oczywiście na wszystkie przypadki.

f) jakkolwiek już obecnie obowiązujący statut pozostawia ocenienie powodów, z których odmówiono przyjęcia wyboru, swobodnemu uznaniu Rady miejskiej, to jednak wprowadzenie do §. 38. projektu wyraźnego postanowienia o dopuszczalnych powodach odmowy byłoby tembardziej pożądanem, że niesprawiedliwione nieprzyjęcie wyboru pociąga za sobą utratę prawa wyboru na lat sześć.

g) według projektu mogą być poszczególne agendy Rady miejskiej powierzane czasowo lub trwale sekcjom i komisjom do samodzielnego załatwienia, §. 110. wszakże nie zawiera postanowienia, że Władzy państwowej służy prawo zawieszania także uchwał tych sekcji i komisji.

h) projekt przedłożony Sejmowi zawierał jako ostatni ustęp §. 110. postanowienie, że Władza polityczna krajowa może nałożyć na Prezydenta lub jego zastępcę za naruszenie obowiązków w sprawach poruczonego zakresu działania kary porządkowe aż do 400 Koron.

Sejm krajowy postanowił uchylić to prawo Namiestnictwa, jakoteż analogiczne prawo karania, przyznane w §. 107. pierwotnego projektu Wydziałowi krajowemu w przypadkach naruszenia obowiązków we własnym zakresie działania. Ponieważ postanowienie końcowego ustępu §. 107. w związku z dwoma pierwszymi ustępami tego paragrafu uzasadnia przypuszczenie, że chodzi tam tylko o zaniebdywanie obowiązków we własnym zakresie działania, a na przypadek zaniebdań w poruczonym zakresie działania nic nie przewidziano, przeto zachodzi potrzeba wyraźnego rozciągnięcia przepisu §. 107. ust. 3, także na poruczony zakres działania.

i) Dział VI. projektu „o wpływie władzy gminnej na sprawy odnoszące się do różnych wyznań religijnych“ nasuwa następujące uwagi:

Rząd nie ma w zasadzie nic do zarzucenia ustawowemu zaprowadzeniu osobnej reprezentacji dla spraw wyznaniowych w gminie Krakowie.

Trzeba jednak uważać na to, by przez odpowiednie zredagowanie Działu VI., z jednej strony dać rękojmię zachowania obowiązujących ustaw, z drugiej strony uniknąć o ile możności wszelkich niejasności.

Pod tym względem nasuwa przede wszystkim wątpliwości zawarte w §. 112. projektu wyszczególnienie spraw, zostających pod wyłącznym zarządem chrześcijańskich członków Rady miejskiej, któremu nadto brak należytej jasności i zupełności. Podobnie jak w §. 114. projektu, traktującym tylko ogólnie o sprawach dotyczących się wyznania mojżeszowego, należałoby i tutaj zaniechać wyliczenia „specjalnych spraw chrześcijańskich“ i zadowolić się ewentualnie przykładowym przytoczeniem najważniejszych spraw tu należących.

Taka ogólnikowa redakcja zapewniłaby judykaturze co do spraw wyznania chrześcijańskiego jak największą swobodę, a nadto umożliwiłaby uwzględnianie odrębnych stosunków rozmaitych wyznań i obrządków chrześcijańskich. Nadto należałoby w każdym razie użyte w tym dziale wyrażenie „wyznania religijne“ zastąpić wyrażeniem „stowarzyszenia religijne“.

k) w §. 115, zawierającym postanowienia przejściowe, zapomniano odjąć wyraźnie moc obowiązującą także ustawie z 12. kwietnia 1894 Dz. ust. kraj. Nr. 32, zmieniającej częściowo obowiązujący statut miejski. Nadto mogłyby dać powód do wątpliwości następ 6. tego paragrafu, według którego postanowienie §. 45. ma mieć zastosowanie do najbliższych wyborów. Gdy bowiem §. 45. oprócz postanowień ogólnych, zawiera także przepisy specjalne co do najbliższych wyborów, mających się odbyć po wejściu w życie nowego statutu i wyborów bezpośrednio potem następujących, trzeba by w §. 115. w tem miejscu wyraźnie powiedzieć, które postanowienia §. 45. mają mieć zastosowanie do „najbliższych“ wyborów.

Oprócz tych istotnych wad i braków, pożądanę jest jeszcze poczynienie w projekcie następujących poprawek:

A) w §. 19. lit. m) należałoby w związku z §. 30.: „idealny podatek domowo-czynszowy“, przytoczyć wyraźnie także 5% podatek dochodowy od budynków wolnych od podatku domowo-czynszowego.

B) §. 25. należałoby uzupełnić postanowieniem o kwalifikacji osobistej zastępców.

C) w §. 53. należałoby zamiast wyrażenia „władza rządowa“, użyć wyrazu „Namiestnictwo“ lub „polityczna władza krajowa“.

D) w §. 72. należałoby powiedzieć „wniosek jest odrzucony“, zamiast „wniosek upada“.

E) §. 94. należałoby uzupełnić postanowieniem o odwołaniach od zarządzeń Prezydenta we własnym zakresie działania; wreszcie

F) należałoby uzupełnić statut postanowieniem zapewniającem funkcjonowanie Rady miejskiej, względnie ustępujących peryodycznie radców miejskich na przypadek, gdyby z jakiegokolwiek powodu przeprowadzenie nowych wyborów do Rady miejskiej, w terminie statutem określonym nie było możliwym. Możliwym tego dokonać przez przyjęcie podobnego przepisu, jak zawarty w wydanej dla miasta Lwowa ustawie z 11. kwietnia 1896 Dz. ust. kr. Nr. 22 (20), według którego ustępujący peryodycznie Rady miejskiej pozostają na urzędzie aż do prawomocnego przeprowadzenia nowych wyborów. W ten sposób wykluczoneby były na przyszłość wszelkie trudności, podobne n. p. do tych, na jakie obecnie natrafia w Krakowie urzędowanie części członków Rady miejskiej, wskutek braku takiego postanowienia.

Powyżej przytoczone pismo c. k. Prezydium Namiestnictwa zakomunikował Wydział krajowy Prezydentowi m. Krakowa reskryptem z d. 25. września 1900 l. 63.804 z zawiązaniem, ażeby uwagi c. k. Rządu do wiadomości Rady miejskiej podał celem zastanowienia się, jakie zmiany w projektowanym statucie poczynić należy.

Sprawa była przedmiotem szczegółowych obrad komisji statutowej Rady miejskiej i Rada miejska na podstawie referatu komisji statutowej w odpisie dołączonego uchwałą z d. 8. listopada r. b. przyjęła wszystkie wnioski komisji zgodne z uwagami c. k. Rządu.

Oprócz powyższych zmian zaprojektowała Rada miejska w §. 45. i 115. (obecnie 116.) zmianę w tym kierunku, ażeby po wejściu w życie ustawy nastąpiły wybory wszystkich 64 Radców miejskich, a nie tylko połowy członków Rady, jak dotychczas proponowano.

Wydział krajowy zgadza się z nieznacznymi poprawkami stylistycznymi ze zmianami projektowanymi przez Radę miejską niewymagającymi dalszego uzasadnienia i wnosi:

Wys. Sejm raczy uchwalić załączony projekt ustawy.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:

S. Badeni m. p.

Sprawozdawca:

Adolf Vayhinger m. p.

Członek Wydziału krajowego

Wniosek Komisji statutowej.

Rada miejska uchwali!

W myśl reskryptu Wydziału krajowego z 25. września 1900 r. L. 63.804, Rada miejska chcąc usunąć trudności, jakie stoją na zawadzie sankcyonowaniu nowego s'atutu miejskiego według reskryptu Pana ministra spraw wewnętrznych z 1. września b. r. L. 4014 M. J., przedstawia Wydziałowi krajowemu następujące poprawki do uchwalonego przez Wysoki Sejm krajowy statutu dla miasta Krakowa.

Do §. 8. Za nadanie przynależności, jeżeli z ustawy podającymu prawo do uzyskania przynależności nie służy i t. d. (ustęp a) uwag ministeryalnych).

Do §. 11. Nie wywołują zgorzenia publicznego i t. d. (ustęp b) l. c.)

Do §. 14. Czynnościami zakresu poruczonego, zawiaduje Gmina etc. dodać: Administracyi państwa służy prawo powierzenia załatwienia spraw zakresu poruczonego w całości lub w części organom własnym na koszt państwa.

Zakres dotychczasowy krakowskiej Dyrekcyi policyi nie doznaje zmiany skutkiem statutu niniejszego.

W drodze ustawy krajowej mogą być ze względu na dobro publiczne niektóre inne sprawy policyi miejscowej oddane do załatwienia w całości lub w części innym organom rządowym (ust. c) uwag).

Do §. 19 lit. l) skreślić i zastąpić: l) odpowiedzialni redaktorowie pism czasowych treści politycznej lub naukowej;

Dodać nową literę m): ci, którzy nie płacą innych podatków bezpośrednich, wymienionych pod n) o) i p), opłacają w mieście Krakowie wyłącznie podatek osobisto-dochodowy, albo pensyjny, przynajmniej 32 koron rocznie (bez dodatków), lub tytułem podatku rentowego najmniej 40 koron rocznie (nie licząc dodatków).

Zamiast lit. m) lit. n) w następującem brzmieniu: właściciele i dożywotnicy nieruchomości odziedziczonych lub przynajmniej od roku nabytych, którzy tytułem podatku gruntowego domowo-czynszowego lub 50,0 podatku dochodowego od budynków uwolnionych od opłaty podatku domowo-czynszowego, płacą najmniej rocznie 12 koron (nie licząc dodatków).

Zamiast n) i o) — umieścić o) i p).

Uwagi. Zmiany te czynią zadość zasadniczemu postulatowi Ministerstwa, wyrażonemu we wstępie reskryptu pod lit. d) i A) i nie ubliżają zasadom, na których wedle statutu polega prawo wyborcze. Opłacających wyłącznie podatek osobisto-dochodowy i pensyjny jest według wykazów Magistratu 1442 — wprowadzając cenzus 32 koron, odpowiadający dzisiejszemu cenzusowi 15 złr. przy podatku dochodowym — będzie z tego tytułu wyborców 537, a ponieważ osoby mające dochodu 1300 do 1400 zł. rocznie, prawdopodobnie posiadać będą dostateczny zasób inteligencyi — należy ich umieścić w Kole pierwszym. Te same uwagi odnoszą się do płacących podatek rentowy, których jest jeszcze mniej. Przy niskiej stopie podatku rentowego jest nieco wyższy cenzus wyborczy uzasadniony.

Do §. 25. Ustęp drugi ma opiewać: Klasztory i zgromadzenia duchowne męskie głosują przez swoich przełożonych lub pełnomocników, klasztory żeńskie i zgromadzenia duchowne żeńskie przez umocowanych do tego pełnomocników.

Ustęp końcowy: Pełnomocnikami lub zastępcami etc. (uwagi min. ustęp B).

Do §. 29 ustęp 2 dodać literę m).

Ustęp 3 zamiast m — wstawić n.

Ustęp 4 zamiast n i o — wstawić o i p (konsekwencja zmian §. 19).

Do §. 36. Do ustępu przedostatniego dodać po słowach wybranym został — a gdyby wybory w tych oddziałach odbyły się równocześnie, w tym oddziale, który los, wyciągnięty przez Prezydenta miasta na pełnym posiedzeniu Rady miejskiej oznaczy (uwagi min. lit. e).

Do §. 38. W ustępie drugim dodać po wyrazach: z ważnych powodów, jak z powodu wieku podeszłego, choroby, piastowania urzędu i t. d. (uw. min. lit. f).

Do §. 45 dodać ustęp po ustępie pierwszym:

Ustępujący Rady pozostają jednak w urzędzie aż do przeprowadzenia nowych wyborów (uw. min. F)

Do §. 53. W ustępie I. zamiast słów władzę rządową użyć wyrazów: polityczną władzę krajową (uw. min. lit. C).

Do §. 72. W końcu zamiast wniosek upada powiedzieć „jest odrzucony“ (uw. m. lit. D).

W §. 107. Ustęp końcowy „W razie cięższego przekroczenia do krajowym“ wypuścić (uw. min. h).

W §. 108. Od orzeczeń i zarządzeń prezydenta miasta we własnym zakresie działania służy prawo odwołania się do Rad miejskich, a od orzeczeń i zarządzeń Rady miejskiej i t. d. (uw. min. E).

W §. 110. Dodać w drugim wierszu po słowach radę miejską, lub przez organ w jej zastępstwie działający (§. 60 ustęp końcowy) i t. d. (uw. min. g).

Jako § 111 nowy umieścić ustęp końcowy §. 107: W razie cięższego przekroczenia i t. d. do z Wydziału krajowego.

Uwaga: Zamieszczając prawo złożenia z urzędu prezydenta w osobnym paragrafie, uchyla się wątpliwość, poruszoną przez Ministerstwo (Ustęp h), że to złożenie może nastąpić tylko za zaniedbanie czynności własnego zakresu, zresztą możnaby jeszcze dodać po wyrazie obowiązków słowa „wypływających czy to z własnego czy z poruczonego zakresu działania.“

Wskutek tego §. 111 do 115 będą mieć cyfry 112 do 116.

Do tytułu 17. W napisie zamiast wyznań powiedzieć stowarzyszeń.

Do §. 112 recte 113. Dodać w ustępie 2: Sprawy te odnoszą się n. p. (uw. min. ust. i).

Do §. 115 recte 116. W ustępie 1 dodać po wyrazach 13. kwietnia 1866 „i późniejszych ustaw do tego tymczasowego statutu się odnoszących jak ustawy z 12. kwietnia 1894 Dz. k. N. 32.“

W ustępie przedostatnim zamiast § 45 umieścić: „ustępu trzeciego §. 45 o wyborze z koła trzeciego oddział drugi“ (uw. lit. K).

Uchwalono na posiedzeniu Komisji statutowej.

W Krakowie 9. października 1900 r.

Kasperek

sprawozdawca.

W myśl reskryptu Wydziału krajowego z 25. września 1900 r. L. 63.804, Rada miejska chcąc usunąć trudności, jakie stoją na zawadzie sankcyonowaniu nowego statutu miejskiego według reskryptu Pana ministra spraw wewnętrznych z 1. września b. r. L. 4014 M. J. przedstawia Wydziałowi krajowemu następujące poprawki do uchwalonego przez Wysoki Sejm krajowy statutu dla miasta Krakowa.

Do §. 8. Za nadanie przynależności jeżeli z ustawy podającemu prawo do użytkowania przynależności nie służy i t. d. (ustęp a) uwag ministerjalnych).

Do §. 11. Nie wywołują zgorzenia publicznego i t. d. (ustęp b. l. c.).

Do §. 14. Czynnościami zakresu poruczonego zawiaduje Gmina etc. dodać: Administracyi państwa służy prawo powierzenia załatwienia spraw zakresu poruczonego w całości lub w części organom własnym na koszt państwa.

Zakres dotychczasowy krakowskiej Dyrekcyi policyi nie doznaje zmiany skutkiem statutu niniejszego.

W drodze ustawy krajowej mogą być ze względu na dobro publiczne niektóre inne sprawy policyi miejscowej oddane do załatwienia w całości lub w części innym organom rządowym (ust c) uwag).

Do §. 19. lit. l) skreślić i zastąpić: odpowiedzialni redaktorowie pism czasowych treści politycznej lub naukowej;

Dodać nową literę m): ci, którzy nie płacąc innych podatków bezpośrednich, wymienionych pod n) o) i p), opłacają w mieście Krakowie wyłącznie podatek osobisto-dochodowy, albo pensyjny, przynajmniej 32 koron rocznie (bez dodatków), lub tytułem podatku rentowego najmniej 40 koron rocznie (nie licząc dodatków).

Zamiast lit. m) lit. n) w następującem brzmieniu: właściciele i dożywotnicy nieruchomości odziedziczonych, lub przynajmniej od roku nabytych, którzy tytułem podatku gruntowego, domowo czynszowego lub 5% podatku dochodowego od budynków uwolnionych od opłaty podatku domowo-czynszowego, płacą najmniej rocznie 12 koron (nie licząc dodatków).

Zamiast n) i o) — umieścić o) i p).

Do §. 25. Ustęp drugi ma opiewać: Klasztory i zgromadzenia duchowne męskie głosują przez swoich przełożonych lub pełnomocników, klasztory zaś i zgromadzenia duchowne żeńskie przez umocowanych do tego pełnomocników.

Ustęp końcowy: pełnomocnikami lub zastępcami etc. (uwagi min. ustęp B).

Do §. 29 ustęp 2 dodać literę m).

Ustęp 3 zamiast m — wstawić n.

Ustęp 4 zamiast n i o — wstawić o) i p) (konsekwencya zmian §. 19).

Do §. 36. Do ustępu przedostatniego dodać po słowach wybranym został — a gdyby wybory w tych oddziałach odbyły się równocześnie, w tym oddziale, który los, wyciągnięty przez Prezydenta miasta na pełnem posiedzeniu Rady miejskiej oznaczy (uwagi min. lit. e).

Do §. 38. W ustępie drugim dodać po wyrazach: z ważnych powodów, jak z powodu wieku podeszłego, choroby, piastowania urzędu i t. d. (uw. min. lit. f)

§. 45 ma opiewać: „Radcy miejscy wybierani są na lat sześć (§. 116). Co trzy lata połowa radców z każdego koła i oddziału wyborczego wybranych ustępuje, a na ich miejsca wstępują do rady nowoWybrani z właściwych kół wyborczych; wybory przeto do Rady miejskiej odbywają się co trzy lata.

Przy pierwszych wyborach na podstawie niniejszego statutu wybrani będą wszyscy sześćdziesięciu czterech członkami Rady (§. 18).

Po upływie trzech lat od pierwszych wyborów ustępuje wskazana losem połowa członków Rady.

Losowanie Radców ustępujących z końcem pierwszego trzylecia winno nastąpić w takim czasie, aby nowe wybory na sześć tygodni przed skończeniem kadencji nastąpić mogły. Losowania dokonywa Prezydent miasta lub jeden z Wiceprezydentów wobec zgromadzonej Rady.

Do liczby mandatów opróżnionych z końcem pierwszego trzylecia przez wylosowanie, następnie zaś z końcem sześciolecia skutkiem upływu urzędowania radców urzędujących przez lat sześć, co do których rozpisane być mają nowe wybory, dodać należy także mandaty tych radców, którzy w ciągu ostatniego trzylecia ubyli z Rady przez śmierć, rezygnację, lub z innych przyczyn statutem przewidzianych, i w trzy lata dokonać wyboru na wszystkie opróżnione mandaty." (uw. min. F).

Do §. 53. W ustępie I. zamiast słów: władzę rządową użyć wyrazów: polityczną władzę krajową (uw. min. lit. C).

Do §. 72. W końcu zamiast wniosek upada; powiedzieć: „jest odrzucony“ (uw. min. lit. D).

W §. 107. Ustęp końcowy „W razie cięższego przekroczenia do krajowym“ wypuścić (uw. min. h).

W §. 108. Od orzeczeń i zarządzeń prezydenta miasta we własnym zakresie działania służy prawo odwołania się do Rady miejskiej, a od orzeczeń i zarządzeń Rady miejskiej i t. d. (uw. min. E).

W §. 110 dodać w drugim wierszu po słowach: Radę miejską, lub przez organ w jej zastępstwie działający (§. 60 ustęp końcowy) i t. d. (uw. min. g).

Jako §. 111 nowy umieścić ustęp końcowy §. 107. W razie cięższego przekroczenia i t. d. do z Wydziału krajowego.

Wskutek tego §. 111 do 115 będą mieć cyfry: 112 do 116.

Do tytułu 17. W napisie zamiast wyznań, powiedzieć: stowarzyszeń.

Do §. 112 recte 113. Dodać w ustępie 2: Sprawy te odnoszą się n. p. (uw. min. ust. i).

§. 115 recte 116 ma opiewać:

Statut niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. Z tym dniem tracą moc obowiązującą postanowienia tymczasowego statutu dla stoł. król. miasta Krakowa (ustawa z dnia 1. kwietnia 1866 r. Nr. 7 Dz. u. kr.) i późniejszych ustaw do tego statutu się odnoszących w szczególności ustawy z dnia 12. kwietnia 1894 r. Nr. 32. Dz. u. kr.

Pozostawienia jednak niniejszego statutu o wiceprezydentach wejdą w życie dopiero po ukonstytuowaniu się Rady miasta, wybranej na podstawie niniejszego statutu.

Pierwsze wybory do Rady miejskiej na podstawie niniejszego statutu rozpisane będą bezzwłocznie po wejściu tegoż w życie celem wyboru wszystkich sześćdziesięciu czterech Radców miasta (§§. 18, 45).

Pierwsze wybory na podstawie niniejszego statutu przeprowadzi Prezydent miasta przy współdziałaniu Rady miejskiej urzędującej w chwili wejścia w życie niniejszego statutu.

Z chwilą przeprowadzenia tych wyborów tracą swe mandaty wszyscy urzędujący na podstawie poprzednich wyborów Rady miejskiej.

U s t a w a

z dnia . . . . . nadająca statut miejski królewskiemu
stołecznemu miastu Krakowowi.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem
Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje :

Art. I.

Królewskiemu stołecznemu miastu Krakowowi nadaję załą-
czony statut miejski.

Art. II.

Przeprowadzenie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi
spraw wewnętrznych.

D Z I A Ł I.

**O gminie i jej obrębie, o mieszkańcach
i stosunkach ich do gminy.****Tytuł 1.****O statucie gminnym i jego zmianach.**

§. 1.

Gmina miasta Krakowa rządzi się niniejszym statutem.

§. 2.

Zmiany statutu tego mogą nastąpić tylko w drodze ustawodawstwa krajowego.

Tytuł 2.**O obrębie gminy.**

§. 3.

Statut niniejszy obowiązuje w całym obrębie miasta Krakowa.

Zmiana obszaru gminy może nastąpić po wysłuchaniu Rady miejskiej tylko w drodze ustawodawstwa krajowego.

Tytuł 3.**O nazwie miasta.**

§. 4.

Gmina zatrzymuje nazwę stołecznego królewskiego miasta Krakowa, tudzież dotychczasowe barwy i herb miasta.

Tytuł 4.

O mieszkańcach miasta.

§. 5.

Mieszkańcy miasta Krakowa dzielą się na członków gminy i obcych.

Rada miejska może zasłużonym mężom, bez względu na ich miejsce zamieszkania i przynależność, jeżeli są obywatelami austriackimi, nadać obywatelstwo honorowe. Obywatelstwo konorowe nadaje wszystkie prawa służące członkom gminy, nie nakłada jednak żadnych obowiązków lub ciężarów gminnych.

§. 6.

Członkami gminy są :

1. osoby, mające w gminie krakowskiej prawo przynależności ;

2. uczestnicy, to jest osoby niemające w tej gminie przynależności, jeżeli w granicach tej gminy majątek nieruchomy posiadają lub jeśli od zatrudnień lub przedsiębiorstw zarobkowych, samoistnie wykonywanych, albo od dochodu bezpośredni podatek w gminie krakowskiej opłacają.

Pod tymi warunkami należą do uczestników gminy krakowskiej także korporacje, stowarzyszenia, spółki, zakłady i fundacje.

Wszystkie inne osoby są obcemi w gminie,

§. 7.

Stosunki przynależności do gminy określa ustawa państwowa.

§. 8.

Za nadanie przynależności gmina pobierać może opłatę w kwocie od 20 Kor. do 600 Kor., którą Rada miejska oznaczy, stosownie do zamożności osoby do gminy przyjętej.

§. 8.

Za nadanie przynależności, jeżeli z ustawy nie służy podajacemu prawo do uzyskania tej przynależności gmina pobierać może opłatę w kwocie od 20 Kor. do 600 Kor., którą Rada miejska oznaczy, stosownie do zamożności osoby do gminy przyjętej.

Tytuł 5.

O prawach i obowiązkach mieszkańców gminy.

§. 9.

Wszyscy mieszkańcy miasta mają w ogóle prawo :

a) do bezpieczeństwa osoby i własności w obrębie gminy znajdującej się;

b) do korzystania z przedmiotów i zakładów na publiczny użytek przeznaczonych, stosownie do urzędzeń tych zakładów.

§. 10.

Członkowie gminy mają prawo :

a) do stałego pobytu w obrębie gminy;

b) do zawiadywania sprawami gminy w granicach tym statutem zakreślonych.

Przynależni do gminy mają nadto prawo do wsparcia z funduszków gminnych w razie zubożenia, choroby lub niezdolności do pracy, stosownie do właściwych ustaw i urzędzeń.

§. 11.

Obcy mają prawo przebywania w gminie, dopóki nie przekraczają ustaw, nie wywołują zgorzenia lub nie staną się ciężarem dobroczynności publicznej. Od orzeczenia zabraniającego pobytu w gminie, służy prawo odwołania się do Namiestnictwa.

§. 11.

Obcy mają prawo przebywania w gminie, dopóki nie przekraczają ustaw, nie wywołują zgorzenia *publicznego* lub nie staną się ciężarem dobroczynności publicznej. Od orzeczenia zabraniającego pobytu w gminie, służy prawo odwołania się do Namiestnictwa.

§. 12.

Każdy w gminie stosować się powinien do rozporządzeń i zarządzeń wydanych przez władzę gminną w zakresie działania, jaki jej z ustaw służy, oraz przyczyniać się do ciężarów gminy, stosownie do przepisów pod tym względem obowiązujących; członkowie gminy mają nadto szczególny obowiązek pełnienia urzędu lub czynności, do których wyborem gminy lub jej zaufaniem powoływanymi będą.

D Z I A Ł II.

O zakresie działania gminy.

Tytuł 6.

O podziale zakresu.

§. 13.

Zakres działania gminy jest dwojaki :

A) własny;

B) poruczony.

W zakresie własnym gmina uchwała i rozporządza niezawisłe i samodzielnie według niniejszego statutu w granicach ustaw.

Zakres poruczony działania gminy t. j. jej obowiązek do współdziałania w sprawach publicznej administracji określają ustawy.

§. 14.

Do własnego zakresu gminy należy w szczególności:

- a) wnioski do zmiany statutu gminy i jej granic;
- b) przyznawanie prawa przynależności do gminy;
- c) ustanawianie urzędów miejskich;
- d) zarząd majątkiem gminy;
- e) nakładanie podatków gminnych;
- f) piecza nad bezpieczeństwem osób i ich własności;

g) zakładanie i utrzymywanie ulic, dróg, placów, mostów, jak niemniej staranie o bezpieczeństwo i łatwość komunikacji publicznej, wreszcie policja polowa;

h) piecza nad zaopatrzeniem miasta w dostateczną, tanią i zdrową żywność i wodę, dozór targów, dozór nad wagami i miarami;

i) policja zdrowia;

k) policja nad czeladzią i wyrobnikami, wykonywanie przepisów o sługach;

l) policja obyczajności publicznej;

m) sprawy ubogich i piecza nad zakładami dobroczynnymi gminy;

n) policja budownicza i ogniowa;

o) wpływ na sprawy szkół średnich i szkół ludowych w granicach ustaw;

p) jednanie stron w sporze będących przez mężów zaufania z gminy wybranych;

q) dobrowolna sprzedaż ruchomości drogą licytacji na żądanie stron.

Bliższe określenie atrybucyi władz gminnych zawiera dział IV.

Czynnościami zakresu poruczonego osobnemi ustawami gminie przekazanemi, zawiaduje gmina w sposób ustawą wskazany, albo orzeka sama o sposobie zawiadywania, jeżeli tenże ustawami nie jest przepisany.

§. 14.

Do własnego zakresu gminy należy w szczególności:

a) wnioski do zmiany statutu gminy i jej granic;

b) przyznawanie prawa przynależności do gminy;

c) ustanawianie urzędów miejskich;

d) zarząd majątkiem gminy;

e) nakładanie podatków gminnych;

f) piecza nad bezpieczeństwem osób i ich własności;

g) zakładanie i utrzymywanie ulic, dróg, placów, mostów, jak niemniej staranie o bezpieczeństwo i łatwość komunikacji publicznej, wreszcie policja polowa;

h) piecza nad zaopatrzeniem miasta w dostateczną, tanią i zdrową żywność i wodę, dozór targów, dozór nad wagami i miarami;

i) policja zdrowia;

k) policja nad czeladzią i wyrobnikami, wykonywanie przepisów o sługach;

l) policja obyczajności publicznej;

m) sprawy ubogich i piecza nad zakładami dobroczynnymi gminy;

n) policja budownicza i ogniowa;

o) wpływ na sprawy szkół średnich i szkół ludowych w granicach ustaw;

p) jednanie stron w sporze będących przez mężów zaufania z gminy wybranych;

q) dobrowolna sprzedaż ruchomości drogą licytacji na żądanie stron.

Bliższe określenie atrybucyi władz gminnych zawiera dział IV.

Czynnościami zakresu poruczonego osobnemi ustawami gminie przekazanemi, zawiaduje gmina w sposób ustawą wskazany, albo orzeka sama o sposobie zawiadywania, jeżeli tenże ustawami nie jest przepisany.

Administracji państwa służy prawo ponierzania załatwienia spraw zakresu poruczonego w całości lub w części organom własnym na koszt państwa. Zakres dotychczasowy krakowskiej Dyrekcji policji nie doznaje zmiany skutkiem statutu niniejszego. W drodze ustawy krajowej mogą być ze względu na dobro publiczne niektóre inne sprawy policji miejscowej oddane do załatwienia w całości lub w części osobnym organom rządowym.

Tytuł 7.

O roku administracyjnym i języku urzędowym.

§. 15.

Rok administracyjny gminy zaczyna się i kończy z rokiem administracyjnym państwa.

§. 16.

Językiem urzędowym gminy jest język polski.

D Z I A Ł III.

Tytuł 8.

O Reprezentacyi i urządach gminy.

§. 17.

Gminę miasta Krakowa reprezentuje Rada miejska względnie prezydent miasta.

Rada miejska orzeka, w granicach swej atrybucyi, a uchwały jej wykonywa prezydent miasta, magistrat i urzędy miejskie.

Tytuł 9.

Skład Rady miejskiej.

§. 18.

Rada miejska składa się z 64 członków (radców miejskich).

Członków Rady miejskiej wybierają członkowie gminy, prawo głosowania mający. Gdyby powyższa liczba radców miejskich pomiędzy jednym a drugim wyborem przez śmierć lub rezygnację, lub utratę urzędów się zmniejszyła, wtedy rada miejska do pełnienia obowiązków radców przyzwie tych, którzy przy odnośnym wyborze po wybranych w kole lub oddziale wyborczym, do którego ubyli radca należał, największą liczbę głosów otrzymali, radcy przez Radę miejską przybrani, tylko do najbliższych wyborów obowiązki pełnić będą (§. 45).

Tytuł 10.

O wyborach i urzędowaniu radców miejskich.

§. 19.

Prawo wyboru radców miejskich służy bez względu na płeć tylko obywatelom państwa.

Prawo to mają następujący członkowie gminy:

a) obywatele honorowi miasta Krakowa;
b) duchowni świeccy wszystkich wyznań chrześcijańskich, rabini i kaznodzieje izraeliccy;

c) klasztory i zgromadzenia duchowne męskie i żeńskie;

d) urzędnicy dworu, państwa, kraju, powiatu, gminy i zakładów publicznych tak czynni jak i w stanie spoczynku będący;

e) oficerowie i do wojskowości należące osoby z tytułem oficerskim, jeżeli się znajdują w stanie nieczynnym, w stanie stałego spoczynku, lub jeśli z zastrzeżeniem charakteru wojskowego dymisyę wzięli;

f) przełożeni, profesorowie i nauczyciele wszystkich zakładów naukowych, utrzymywanych kosztem państwa, kraju lub gminy tudzież osoby posiadające kwalifikacyę do nauczania w szkołach publicznych;

g) adwokaci, notaryusze, doktorowie wszystkich wydziałów i magistrowie chirurgii;

h) technicy, którzy studia swoje na jednej z wyższych szkół technicznych austriackich ukończyli i tamże egzamin dyplomowy lub egzaminy państwowe z dobrym skutkiem złożyli;

i) magistrowie farmacyi;

k) prawnicy, którzy złożyli wszystkie teoretyczne egzaminy państwowe;

l) literaci, dziennikarze, artyści i urzędnicy przedsiębiorstw obowiązanych do publicznego składania rachunków, jeżeli od roku przynajmniej 28 koron podatku osobisto-dochodowego lub rentowego w tutejszej gminie opłacają;

m) właściciele i dożywotnicy nieruchomości, podlegających podatkowi domowo-czynszowemu;

n) ci, którzy w obrębie miasta prowadzą przedsiębiorstwo lub zatrudnienie powszechnemu podatkowi zarobkowemu podlegające, jeśli im na ostatni okres wymiarowy stopę podatku zarobkowego powszechnego najmniej w kwocie 10 koron wyznaczono;

§. 19.

Prawo wyboru radców miejskich służy bez względu na płeć tylko obywatelom państwa.

Prawo to mają następujący członkowie gminy:

a) obywatele honorowi miasta Krakowa;
b) duchowni świeccy wszystkich wyznań chrześcijańskich, rabini i kaznodzieje izraeliccy;

c) klasztory i zgromadzenia duchowne męskie i żeńskie;

d) urzędnicy dworu, państwa, kraju, powiatu, gminy i zakładów publicznych tak czynni jak i w stanie spoczynku będący;

e) oficerowie i do wojskowości należące osoby z tytułem oficerskim, jeżeli się znajdują w stanie nieczynnym, w stanie stałego spoczynku, lub jeśli z zastrzeżeniem charakteru wojskowego dymisyę wzięli;

f) przełożeni, profesorowie i nauczyciele wszystkich zakładów naukowych, utrzymywanych kosztem państwa, kraju lub gminy tudzież osoby posiadające kwalifikacyę do nauczania w szkołach publicznych;

g) adwokaci, notaryusze, doktorowie wszystkich wydziałów i magistrowie chirurgii;

h) technicy, którzy studia swoje na jednej z wyższych szkół technicznych austriackich ukończyli i tamże egzamin dyplomowy lub egzaminy państwowe z dobrym skutkiem złożyli;

i) magistrowie farmacyi;

k) prawnicy, którzy złożyli wszystkie teoretyczne egzaminy państwowe;

l) odpowiedzialni redaktorowie pism czasowych treści politycznej lub naukowej.

m) ci, którzy nie płacąc innych podatków bezpośrednich, wymienionych pod n), o), i p) opłacają w mieście Krakowie wyłącznie podatek osobisto-dochodowy, albo pensyjny przynajmniej 32 korony rocznie (bez dodatków) lub tytułem podatku rentowego najmniej 40 koron rocznie (nie licząc dodatków).

n) właściciele i dożywotnicy nieruchomości odziedziczonych, lub przynajmniej od roku nabytych, którzy tytułem podatku gruntowego domowo-czynszowego lub 5% podatku dochodowego od budynków uwolnionych od opłaty podatku domowo-czynszowego płacą najmniej 12 koron (nie licząc dodatków).

o) przedsiębiorstwa obowiązane do publicznego składania rachunków, jeśli od roku tytułem podatku zarobkowego (bez dodatków) najmniej kwotę 300 koron opłacają.

o) ci, którzy w obrębie miasta prowadzą przedsiębiorstwo lub zatrudnienie powszechnemu podatkowi zarobkowemu podlegające, jeśli im na ostatni okres wymiarowy stopę podatku zarobkowego powszechnego najmniej w kwocie 10 koron wyznaczono;

p) przedsiębiorstwa obowiązane do publicznego składania rachunków, jeśli od roku tytułem podatku zarobkowego (bez dodatków) najmniej kwotę 300 koron opłacają.

§. 20.

Współwłaściciele i współdożywotnicy jednej nieruchomości mają wszyscy razem jeden tylko głos.

Również spółce handlowej lub przemysłowej służy tylko jeden głos, bez względu na liczbę wspólników.

Nieruchomość uważa się jako jedna, dopóki w księgach gruntowych jedno stanowi ciało.

§. 21.

Dopóki rzecz nieruchoma jest pod dożywociem, prawo głosowania jej właściciela jest w zawieszeniu.

§. 22.

Wyjęci są od prawa głosowania zostający w służbie czynnej:

a) oficerowie i osoby wojskowe z tytułem oficerskim;

b) wojskowi niższych stopni oraz szeregowcy.

§. 23.

Od prawa wyboru i wybieralności są wykluczeni:

1) osoby, które w ostatnim roku zaopatrzenie ubogich pobierały z funduszów publicznych lub gminnych.

Nie poczytuje się za zaopatrzenie ubogich wsparcia z kas chorych, renty na starość lub z powodu nieszczęśliwych przypadków, obdarzenie środkami naukowymi albo wsparcia w klęskach ogólnych;

2. krydataryusze podczas trwania postępowania konkursowego;

3. osoby zasądzone za zbrodnie wogóle lub za przekroczenia kradzieży, oszustwa, sprzeniewierzenia lub uczestnictwa w tych przekroczeniach (§§. 460, 461, 463 i 464 k. k.).

za przekroczenia przeciw obyczajności publicznej z §§. 501, 504, 511, 512, 515 i 516 k. k.; z ustawy z d. 24. maja 1885 r. L. 89 Dz. u. p., tudzież za lichwę.

Ustawy państwowe stanowią, po jakim czasie ustają te skutki zasądzenia.

Gdyby ustawa karna w tym względzie nowe przepisy zaprowadziła, postanowienia te będą się stosować także do prawa wyboru i obieralności do Rady miejskiej krakowskiej.

4. osoby, które z powodu zbrodni zostają prawomocnie pod śledztwem, a to na tak długo, dopóki śledztwo wstępne trwa.

5. osoby, oddane pod dozór policyjny albo przytrzymane w domu pracy przymusowej — jak długo te stosunki trwają.

§. 24.

Każdy wyborca głosuje imieniem własnym raz jeden i winien głosować osobiście.

§. 25.

Korporacje, stowarzyszenia i zakłady głosują przez zastępców prawnych lub statutami wskazanych, lub też przez pełnomocników do tego wybranych.

Klasztory i zgromadzenia duchowne męskie głosują przez swoich przełożonych, klasztory zaś i zgromadzenia duchowne żeńskie przez umocowanych do tego zastępców.

Współwłaściciele i współdożywnicy nieruchomości tudzież spółki handlowe, celem wykonania prawa głosowania mianują wspólnego pełnomocnika, większością obliczoną w stosunku do udziałów.

Niewiasty, prawo głosowania mające, głosują przez swoich mężów lub pełnomocników, albo osobiście;

ojcowie, opiekunowie i kuratorowie głosują za małoletnich i bezwłasnowolnych.

Pełnomocnik nie może zastępować więcej niż jednego wyborcę, i winien wykazać się pełnomocnictwem, stwierdzonem podpisem dwóch świadków. Pełnomocnikami mogą być tylko osoby, mające prawo głosowania przy wyborach do Rady miejskiej krakowskiej.

§. 25.

Korporacje, stowarzyszenia i zakłady głosują przez zastępców prawnych lub statutami wskazanych, lub też przez pełnomocników do tego wybranych.

Klasztory i zgromadzenia duchowne męskie głosują przez swoich przełożonych, *lub pełnomocników*, klasztory zaś i zgromadzenia duchowne żeńskie przez umocowanych do tego *pełnomocników*.

Współwłaściciele i współdożywnicy nieruchomości tudzież spółki handlowe, celem wykonania prawa głosowania mianują wspólnego pełnomocnika, większością obliczoną w stosunku do udziałów.

Niewiasty, prawo głosowania mające, głosują przez swoich mężów lub pełnomocników;

ojcowie, opiekunowie i kuratorowie głosują za małoletnich i bezwłasnowolnych.

Pełnomocnik nie może zastępować więcej niż jednego wyborcę, i winien wykazać się pełnomocnictwem, stwierdzonem podpisem dwóch świadków. Pełnomocnikami *lub zastępcami* mogą być tylko osoby, mające prawo głosowania przy wyborach do Rady miejskiej krakowskiej.

§. 26.

Wybieralnymi na członków Rady miejskiej są wszyscy własnowolni mężczyźni, prawo głosowania mający, którzy 30. rok życia ukończyli.

§. 27.

Wyjęci są od wybieralności :

a) urzędnicy i słudzy gminy i zakładów gminnych, dopóki w służbie zostają a nawet po wystąpieniu ze służby, dopóki nie

złożą i nie wyrównają rachunków z gminą lub zakładem gminnym;

b) osoby, które imieniem własnym lub jako pełnomocnicy stron, spór z gminą prowadzą;

c) dzierżawcy dochodów i zakładów gminnych.

§. 28.

Wykluczone są od obieralności osoby, które z powodu przewinienia służbowego z chęci zysku popełnionego, w drodze dyscyplinarnej utracą urząd lub służbę.

§. 29.

Celem dopełnienia wyborów będą podzieleni wyborcy na trzy koła wyborcze:

w pierwszym mieścić się będą wyborcy wymienieni w §. 19. pod literami *a, b, c, d, e, f, g, h, i, k, l*.

w drugim właściciele lub dożywotnicy nieruchomości, o których mówi §. 19. pod lit. *m*.

w trzecim wyborcy wymienieni w §. 19 pod literami *n* i *o*.

§. 29.

Celem dopełnienia wyborów będą podzieleni wyborcy na trzy koła wyborcze:

w pierwszym mieścić się będą wyborcy wymienieni w §. 19. pod literami *a, b, c, d, e, f, g, h, i, k, l, m*.

w drugim właściciele lub dożywotnicy nieruchomości, o których mówi §. 19. pod lit. *n*.

w trzecim wyborcy wymienieni w §. 19 pod literami *o* i *p*.

§. 30.

Koło drugie podzielone będzie na dwa oddziały według wysokości podatku. W tym celu należy ułożyć spis wyborców w porządku wysokości wymierzonego im na rok ostatni podatku domowo-czynszowego (także idealnego), poczynając od najwyższej, a kończąc na najniższej opodatkowanych.

Suma podatku tak uporządkowanego podzieloną będzie na dwie połowy; wyborcy w pierwszej połowie ogólnej sumy podatkowej umieszczeni, stanowią będą pierwszy oddział, zaś należący do drugiej połowy drugi oddział drugiego koła.

Koło trzecie podzielone będzie na trzy oddziały.

Oddział pierwszy obejmować będzie wyborców wymienionych w §. 19. pod lit. *o*, tudzież z wyborców wymienionych w §. 19 pod lit. *n* te osoby, które przy ostatnim rozkładzie podatku zarobkowego powszechnego zaliczone zostały do I. i II. klasy opodatkowanych.

Oddział drugi obejmować będzie z wyborców wymienionych w §. 19. pod lit. *n* te osoby, które są rękodzielnikami, posiadającymi kartę przemysłową na samoistnie prowadzony przemysł rękodzielniczy, o ile nie należą do oddziału pierwszego trzeciego koła.

Oddział trzeci obejmować będzie resztę

§. 30.

Koło drugie podzielone będzie na dwa oddziały według wysokości podatku. W tym celu należy ułożyć spis wyborców w porządku wysokości wymierzonego im na rok ostatni podatku domowo-czynszowego (także idealnego), poczynając od najwyższej, a kończąc na najniższej opodatkowanych.

Suma podatku tak uporządkowanego podzieloną będzie na dwie połowy; wyborcy w pierwszej połowie ogólnej sumy podatkowej umieszczeni, stanowią będą pierwszy oddział, zaś należący do drugiej połowy drugi oddział drugiego koła.

Koło trzecie podzielone będzie na trzy oddziały.

Oddział pierwszy obejmować będzie wyborców wymienionych w §. 19. pod lit. *p*, tudzież z wyborców wymienionych w §. 19 pod lit. *o* te osoby, które przy ostatnim rozkładzie podatku zarobkowego powszechnego zaliczone zostały do I. i II. klasy opodatkowanych.

Oddział drugi obejmować będzie z wyborców wymienionych w §. 19. pod lit. *o* te osoby, które są rękodzielnikami, posiadającymi kartę przemysłową na samoistnie prowadzony przemysł rękodzielniczy, o ile nie należą do oddziału pierwszego trzeciego koła.

Oddział trzeci obejmować będzie resztę

wyborców wymienionych w §. 19. pod literą *n* nie zaliczonych ani do pierwszego, ani drugiego oddziału tego koła.

wyborców wymienionych w §. 19. pod literą *o*) nie zaliczonych ani do pierwszego, ani drugiego oddziału tego koła.

§. 31.

Liczba wybrać się mających radców miejskich będzie podzieloną pomiędzy trzy koła wyborcze w ten sposób, że na dwa pierwsze koła przypada po 20 radców, na koło zaś trzecie 24 radców.

W kole drugim każdy oddział wybierze połowę radców, na toż koło do wyboru przypadających.

W kole trzecim wybiera pierwszy oddział 10 radców, drugi oddział 4 radców, trzeci oddział 10 radców.

§. 32.

Spisy wyborców sporządzane będą według wyżej wymienionych kół wyborczych i to w kole pierwszym w porządku alfabetycznym, w kole drugim i trzecim zaś w porządku wysokości podatku.

Dla każdego oddziału wyborczego koła trzeciego złożony będzie odrębny spis wyborców. Spisy obejmować będą imiona i nazwiska wyborców (§. 30.), tytuł, na którym się ich prawo głosowania opiera; a w szczególności w kole drugim, wymienienie realności z numeru, ulicy i dzielnicy miasta; zaś w kole trzecim wymienienie rodzaju zatrudnienia lub przedsiębiorstwa zarobkowego; w kole drugim i trzecim ma być uwidoczniona obok każdego wyborcy cyfra po atkowa.

§. 33.

Każdy wyborca ma tylko jeden głos i to w tem kole wyborczem, w którego spisie zamieszczonym będzie.

Zasadą do tego zamieszczenia jest główne zatrudnienie wyborcy.

I tak n. p. kupcy, rękodzielnicy, lekarze praktykujący, którzy zarazem są posiadaczami realności, winni być zamieszczeni pierwsi w kole trzecim, ostatni zaś w kole pierwszym.

Wolno jednak każdemu wyborcy, mającemu prawo głosowania i w innym kole wyborczem przenieść się do tego koła w drodze reklamacyi.

§. 34.

Przynajmniej na 6 tygodni przed rozpoczęciem wyborów mają być spisy wyborców w urzędzie miejskim do przejrzania wystawione, a w ogłoszeniu o tem wyznaczony

będzie termin dni 14 do wniesienia reklamacji przeciw tym spisom.

O reklamacjach, które w tym terminie wniesione zostaną, rozstrzyga ostatecznie w dniach 8 komisya przez Radę miejską z jej grona do tego wybrana, i ogłosi uchwałę swoją przybiciem w magistracie a to w miejscu do obwieszczeń urzędowych przeznaczonem.

Stosownie do zapadłych orzeczeń, od których nie ma odwołania, nastąpi niezwłocznie sprostowanie spisu wyborców. Lista tak sprostowana jest podstawą wszelkich wyborów, aż do prawomocnego sporządzenia nowej listy.

§. 35.

Prezydent miasta Krakowa, jako naczelnik gminy, rozpisuje wybory przynajmniej na ośm dni przed ich rozpoczęciem, a w ogłoszeniu oznaczy czas i miejsce wyborów. Równocześnie zawiadamia o tem polityczną władzę krajową i Wydział krajowy. Po ogłoszeniu wyborów należy doręczyć wyborcom karty legitymacyjne do rąk własnych za potwierdzeniem odbioru.

§. 36.

Przy wyborach zachować należy następujące przepisy:

Głosowanie odbywa się pisemnie kartkami, które zawierać mają tyle nazwisk, ile członków rady miejskiej odnośne koło lub oddział wybiera.

W razie, gdyby głosujący większą liczbę nazwisk podał, liczeni będą tylko pierwsi z kolei aż do dopełnienia przewidzianej cyfry. Reszta głosów oddanych jest nieważna. Każdy wyborca otrzyma z legitymacją kartę głosowania i kopertę, w której głos oddaje, zwracając równocześnie kartę legitymacyjną. Głos ważnie tylko na urzędowej karcie głosowania i w urzędowej kopercie oddać można. Gdyby koperta zawierała więcej wypełnionych kart głosowania, wszystkie są nieważne.

Głos dany osobie, niemającej prawa wybieralności, jest co do tej osoby nieważny.

Po upływie czasu na głosowanie wyznaczonego, przystąpi komisya wyborcza do obliczenia głosów.

Wybrani są ci, którzy uzyskali w oddziale wyborczym największą liczbę głosów.

W razie równości głosów rozstrzyga losowanie, przedsięwzięte przez przewodniczącego komisji, względnie gdyby ta okoliczność przy sprawdzeniu wyborów na jaw

§. 36.

Przy wyborach zachować należy następujące przepisy:

Głosowanie odbywa się pisemnie kartkami, które zawierać mają tyle nazwisk, ile członków rady miejskiej odnośne koło lub oddział wybiera.

W razie, gdyby głosujący większą liczbę nazwisk podał, liczeni będą tylko pierwsi z kolei aż do dopełnienia przewidzianej cyfry. Reszta głosów oddanych jest nieważna. Każdy wyborca otrzyma z legitymacją kartę głosowania i kopertę, w której głos oddaje, zwracając równocześnie kartę legitymacyjną. Głos ważnie tylko na urzędowej karcie głosowania i w urzędowej kopercie oddać można. Gdyby koperta zawierała więcej wypełnionych kart głosowania, wszystkie są nieważne.

Głos dany osobie, niemającej prawa wybieralności, jest co do tej osoby nieważny.

Po upływie czasu na głosowanie wyznaczonego, przystąpi komisya wyborcza do obliczenia głosów.

Wybrani są ci, którzy uzyskali w oddziale wyborczym największą liczbę głosów.

W razie równości głosów rozstrzyga losowanie, przedsięwzięte przez przewodniczącego komisji, względnie gdyby ta okoliczność przy sprawdzeniu wyborów na jaw

wysła, przez prezydenta miasta na jawnem posiedzeniu Rady.

Po zamknięciu wyborów przedłożą komisye wyborcze Radzie miejskiej spisane protokoły z wszelkimi dowodami, poczem prezydent ogłosi nazwiska osób wybranych.

Wybrany w dwóch lub więcej oddziałach, powinien oświadczyć w dniach trzech, w którym oddziale wybór przyjmuje, a gdyby żadnego nie dał oświadczenia, uważanym będzie za przyjmującego wybór w tym oddziale, w którym najpierwej wybranym został.

W takim razie w innych oddziałach za wybranych uważać należy tych, którzy po ostatnim wybranym najwięcej otrzymali głosów. W razie równości głosów zastosować należy analogiczne postanowienia ustępu 7. tegoż paragrafu.

wysła, przez prezydenta miasta na jawnem posiedzeniu Rady.

Po zamknięciu wyborów przedłożą komisye wyborcze Radzie miejskiej spisane protokoły z wszelkimi dowodami, poczem prezydent ogłosi nazwiska osób wybranych.

Wybrany w dwóch lub więcej oddziałach, powinien oświadczyć w dniach trzech, w którym oddziale wybór przyjmuje, a gdyby żadnego nie dał oświadczenia, uważanym będzie za przyjmującego wybór w tym oddziale, w którym najpierwej wybranym został, *a gdyby wybory w tych oddziałach odbyły się równocześnie, w tym oddziale, który los wyciągnięty przez prezydenta miasta na pełnem posiedzeniu rady miejskiej oznaczy.*

W takim razie w innych oddziałach za wybranych uważać należy tych, którzy po ostatnim wybranym najwięcej otrzymali głosów. W razie równości głosów zastosować należy analogiczne postanowienia ustępu 7. tegoż paragrafu.

§. 37.

Blizsze przepisy o postępowaniu przy wyborach Rada miejska ułoży i ogłosi przed każdym wyborem.

§. 38.

Jeżeli wybrany po zawiadomieniu o wyborze w ciągu dni 8 nie odmówił pisemnie przyjęcia, uważać należy, iż wybór przyjął.

Odmówienie nastąpić może tylko z ważnych powodów, których ocenienie zależy od rozstrzygnięcia Rady miejskiej. Wyjątek stanowi wypadek przewidziany w §. 47.

Kto wbrew uchwale Rady miejskiej obowiązków radcy pełnić nie będzie, utraci prawo głosowania na lat sześć.

§. 38.

Jeżeli wybrany po zawiadomieniu o wyborze w ciągu dni 8 nie odmówił pisemnie przyjęcia, uważać należy, iż wybór przyjął.

Odmówienie nastąpić może tylko z ważnych powodów, *jak z powodu wieku podeszłego, choroby, piastowania urzędu i t. d.*, których ocenienie zależy od rozstrzygnięcia Rady miejskiej. Wyjątek stanowi wypadek przewidziany w §. 47.

Kto wbrew uchwale Rady miejskiej obowiązków Radcy pełnić nie będzie, utraci prawo głosowania na lat sześć.

§. 39.

Każdy nowowybrany radca miejski składa do rąk przewodniczącego uroczyste przyrzeczenie sumiennego pełnienia przyjętych obowiązków.

§. 40.

Rada miejska rozpoznaje akt wyboru i rozstrzyga ostatecznie o ważności niemniej o powodach nieprzyjęcia wyboru, tudzież o zarzutach przeciw wyborom, które w terminie dni ośmiu, licząc od dnia ogłoszenia nazwisk radców wybranych, do niej wniesić

należy. Polityczna władza krajowa może unieważnić wybory, któreby padły na osoby od wybieralności wyjęte lub wykluczone; przeciw temu służy jednak rekurs do ministerstwa.

§. 41.

Dla uzupełnienia miejsc opróżnionych wskutek nieważności lub nieprzyjęcia wyboru, poleci Rada miejska prezydentowi rozpisać bezzwłocznie na podstawie tych samych spisów, nowy wybór w tem kole lub oddziale wyborczem, w którym wybór był unieważniony lub nieprzyjęty.

§. 42.

Prezydenta wybiera Rada bądź z grona swego, bądź z grona wyborców prawo wybieralności mających.

Urzędowanie prezydenta trwa lat sześć, licząc od dnia złożenia przysięgi. Pierwszego i drugiego wiceprezydenta wybiera Rada ze swego grona (§. 48).

Do wyboru prezydenta i wiceprezydentów przystąpi Rada miejska najdalej w przeciągu dni czterech po opróżnieniu urzędu.

§. 43.

Wybór prezydenta i wiceprezydentów powinien się odbyć na posiedzeniu tajnem Rady miejskiej umyślnie w tym celu zwołanej.

Do wyboru prezydenta i wiceprezydentów miasta należy wezwać wszystkich członków Rady miejskiej.

Radca, który mimo wezwania na posiedzenie wyborcze nie przybył, lub przed ukończeniem wyboru się oddalił, jeżeli nieobecności swojej lub oddalenia się dostatecznie nie usprawiedliwi, traci mandat i przed upływem lat trzech do Rady miejskiej wybranym być nie może.

Do wyboru konieczną jest obecność przynajmniej trzech czwartych części członków Rady miejskiej.

Głosowanie odbywać się powinno kartkami. Inny sposób głosowania jest niedopuszczalnym.

Wybrany jest ten, kto otrzyma bezwzględną większość głosów radców obecnych.

Jeżeli przy głosowaniu nie osiągnięto bezwzględnej większości głosów, należy przedsięwziąć powtórne głosowanie, a jeżeliby i przytem nie okazała się potrzebna większość głosów, wtedy należy przystąpić do ściślejszego wyboru.

Przy ściślejszym wyborze ograniczyć się należy do tych dwóch osób, które przy powtórnym głosowaniu największą ilość głosów otrzymały. — Gdyby z powodu równości głosów nie można było oznaczyć dwóch osób, największą ilość głosów mających, rozstrzyga między nimi los, kto ma być wzięty do ściślejszego wyboru.

Każdy głos dany przy trzecim głosowaniu osobie niewziętej do ściślejszego wyboru jest nieważny.

Jeśli przy ściślejszym wyborze okazała się równość głosów, rozstrzyga los.

§. 44.

Wybór prezydenta m. Krakowa potwierdza Monarcha.

Po potwierdzeniu prezydent miasta złoży w obecności Rady miejskiej przysięgę do rąk namiestnika lub wyznaczonego przez niego zastępcy na wierność i posłuszeństwo Monarsze, stosowanie się do ustaw i sumienne pełnienie swoich obowiązków.

Wiceprezydenci składają taką samą przysięgę do rąk prezydenta na zgromadzeniu rady miejskiej.

Urzędowanie prezydenta i wiceprezydentów rozpoczyna się z dniem złożenia przysięgi.

§. 45.

Radcy miejscy wybierani są na lat sześć (§. 115). Co trzy lata połowa radców z każdego koła i oddziału wyborczego wybranych ustępuje, a na ich miejsce wstępują do rady nowowybrani z właściwych kół wyborczych; wybory przeto do Rady miejskiej odbywają się co trzy lata.

Przy najbliższych wyborach po wejściu w życie niniejszego statutu wybrani być mają w kole trzecim oddział drugi od razu radcy (§. 31); przy bezpośrednio następujących potem wyborach połowy rady los oznaczy dwóch z pomiędzy radców z koła trzeciego oddział drugi, którzy ustąpić mają.

Do liczby mandatów opróżnionych z końcem sześćdziesiąt lat skutkiem zgaśnięcia urzędowania tych radców, którzy przez lat sześć mandat swój wykonywali, na których miejsce rozpisane być mają nowe wybory, dodać należy także liczbę mandatów tych radców, którzy w ciągu ostatniego trzechlecia ubyli z rady przez śmierć, rezygnację lub innych przyczyn statutem przewidzianych i co trzy lata dokonać wyboru na wszystkie opróżnione mandaty.

§. 45.

Radcy miejscy wybierani są na lat sześć (§. 116). Co trzy lata połowa radców z każdego koła i oddziału wyborczego wybranych ustępuje, a na ich miejsca wstępują do rady nowowybrani z właściwych kół wyborczych; wybory przeto do Rady miejskiej odbywają się co trzy lata.

Ustępujący Radcy miejscy pozostają na urzędzie aż do prawomocnego przeprowadzenia nowych wyborów. Przy pierwszych wyborach na podstawie niniejszego statutu wybrani będą wszyscy 64 członkowie Rady (§. 18). Po upływie 3 lat od pierwszego wyboru ustępuje wskazana losem połowa członków Rady. Losowanie radców ustępujących z końcem pierwszego trzechlecia winno nastąpić w takim czasie, aby nowe wybory na sześć tygodni przed ukończeniem kadencji nastąpić mogły. Losowania dokonywa Prezydent miasta lub jeden z Wiceprezydentów w obec zgromadzonej Rady.

Do mandatów opróżnić się mających z końcem pierwszego trzechlecia przez wylosowanie, tak samo do opróżnić się mających z końcem sześćdziesiąt lat mandatów tych radców, którzy przez sześć lat swój urząd sprawowali,

wliczyć należy mandaty tych radców, którzy w ciągu ostatniego trzechlecia ubyli z rady przez śmierć, rezygnację lub z innych przyczyn statutem przewidzianych i w ten sposób w trzy lata dokonany będzie zawsze wybór 32 radców.

§. 46.

Nowe wybory należy ukończyć na sześć tygodni przed skończeniem kadencji.

§. 47.

Radca kończący urzędowanie może być na nowo wybrany; służy mu jednak prawo wypowiedzenia się od powtórnego wyboru bez przytoczenia przyczyny.

§. 48.

Urząd wiceprezydentów trwa do końca tego trzechlecia, w ciągu którego zostali wybrani. Każda odnowiona Rada wybiera sobie obu wiceprezydentów w sposób przewidziany w §. 43.

Wiceprezydenci mogą być ponownie wybrani, a jeżeli w Radzie miejskiej nadal pozostają, pełnią swe urzędy aż do wyboru następców.

§. 49.

Członkowie Rady miejskiej urzędują bezpłatnie.

Za sprawowanie interesów gminy po za jej obrębem mogą żądać wynagrodzenia.

Urzędy prezydenta i I. wiceprezydenta są płatne, ich płace i inne pobory służbowe oznaczy Rada miejska.

Drugiemu wiceprezydentowi może Rada miejska przyznać odpowiednie wynagrodzenie.

§. 50.

Prezydent miasta i wiceprezydenci muszą stale mieszkać w Krakowie.

§. 51.

Prezydent i wiceprezydenci nie mogą bez zezwolenia Rady złożyć swego urzędowania.

§. 52.

Z członków Rady miejskiej, nie wyłączając prezydenta, traci urząd ten, co do którego zajdzie lub wiadomą się stanie oko-

liczność, któraby pierwotnie jego wybieralności przeszkadzała.

Jeżeli który z nich popadnie w śledztwo wstępne z powodu zbrodni, nie będzie mógł sprawować swego urzędu, jak długo trwa postępowanie karne.

Radców miejskich, którzy bez ważnych powodów przez trzy miesiące na posiedzenia nie przybywają, Rada miejska uzna za występujących.

§. 53.

W razie rozwiązania Rady miejskiej przez władzę rządową, mają być najdalej do sześciu tygodni ogłoszone i rozpisane nowe wybory 64 członków Rady.

Aż do wyboru nowej Rady miejskiej prezydent i wiceprezydenci pozostają na swych urządach, załatwiają bieżące czynności gminy i wykonują prawa Radzie miejskiej przy wyborach służące.

Od zarządzenia Radę miejską rozwiązującego, służy tejeż prawo odwołania się w ciągu 4 tygodni do Ministerstwa spraw wewnętrznych przez Wydział krajowy.

Rozwiązana Rada jedynie tylko do wniesienia rekursu na posiedzeniu przy zamkniętych drzwiach zgromadzić się może.

Z radców, po rozwiązaniu Rady wybranych, ustąpi po upływie pierwszego trzechlecia z każdego koła i oddziału połowa, którą los oznaczy. Losowania dokona prezydent na posiedzeniu Rady.

§. 53.

W razie rozwiązania Rady miejskiej przez *polityczną Władzę krajową* mają być najdalej do sześciu tygodni ogłoszone i rozpisane nowe wybory 64 członków Rady.

Aż do wyboru nowej Rady miejskiej prezydent i wiceprezydenci pozostają na swych urządach, załatwiają bieżące czynności gminy i wykonują prawa Radzie miejskiej przy wyborach służące.

Od zarządzenia Radę miejską rozwiązującego, służy tejeż prawo odwołania się w ciągu 4 tygodni do Ministerstwa spraw wewnętrznych przez Wydział krajowy.

Rozwiązana Rada jedynie tylko do wniesienia rekursu na posiedzeniu przy zamkniętych drzwiach zgromadzić się może.

Z radców, po rozwiązaniu Rady wybranych, ustąpi po upływie pierwszego trzechlecia z każdego koła i oddziału połowa, którą los oznaczy. Losowania dokona prezydent na posiedzeniu Rady.

Tytuł 11.

O Magistracie.

§. 54.

Magistrat składa się z prezydenta, pierwszego i drugiego wiceprezydenta, dyrektora Magistratu, z radców magistratualnych, oraz innych urzędników.

§. 55.

Wydział obrachunkowy jest organem pomocniczym Rady miejskiej w czynnościach kontroli i organem pomocniczym Magistratu w załatwianiu spraw rachunkowych. Podlega on bezpośrednio prezydentowi i Radzie miejskiej.

§. 56.

Rada miejska mianuje dyrektora Magistratu, radców magistratualnych, jakoteż

wszystkich urzędników gminy i zakładów gminnych na przedstawienie prezydenta z wyjątkiem urzędników 2 najniższych stopni, których mianuje sam prezydent.

Urzędnicy gminy złożą do rąk prezydenta na posiedzeniu Magistratu przysięgę na wierność Monarsze, stosowanie się do ustaw i sumienne pełnienie swych obowiązków.

Prezydent, dyrektor Magistratu, naczelnik wydziału obrachunkowego, dyrektor budownictwa i kasyer nie mogą zostawać między sobą w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa aż do czwartego stopnia włącznie.

Do uzyskania posady dyrektora Magistratu, radcy, conceptowego urzędnika Magistratu, urzędnika wydziału obrachunkowego i kasy, oraz urzędnika sanitarnego i budownictwa miejskiego, potrzeba egzaminów praktycznych, przepisanych dla urzędników państwowych odpowiedniej kategorii.

§. 57.

O uwolnieniu od służby (emeryturze lub pensyonowaniu, kwieskowaniu lub oddaleniu) urzędników gminy i zakładów gminnych orzeka na wniosek prezydenta Rada miejska.

Oddalenie stałego urzędnika może nastąpić jedynie po przeprowadzeniu śledztwa dyscyplinarnego.

Przepisy o wymierzaniu emerytury dla urzędników i wdów po nich pozostałych, alimentacyi, dodatków na wychowanie, wsparć i prowizyi wydaje Rada miejska.

D Z I A Ł IV.

Zakres działania władz gminnych.

Tytuł 12.

Zakres działania Rady miejskiej.

§. 58.

Rada miejska jest w sprawach gminnych organem uchwalającym i kontrolującym, zastępuje gminę w wykonywaniu jej praw i obowiązków, jest obowiązana strzedz dobra gminy i starać się o zaspokojenie jej potrzeb.

§. 59.

Do zakresu działania Rady miejskiej należy:

a) Rozszczyganie w sprawach administracyjnych gminy.

b) Kontrolowanie czynności Magistratu i innych urzędów i zakładów gminnych tak w sprawach zakresu działania własnego, jakoteż w sprawach gminie poruczonych.

§. 60.

W szczególności należą do Rady miejskiej następujące przedmioty:

1. Wnioski do zmiany statutu gminy i jej granic (§. 2, 3).

2. Wybór prezydenta i wiceprezydentów, dalej mianowanie dyrektora Magistratu, urzędników gminnych, przełożonych i urzędników zakładów gminnych z wyjątkiem urzędników dwóch najniższych stopni. niemniej uwalnianie tych urzędników od obowiązków.

3. Organizacya urzędów i zakładów gminnych, oznaczanie liczby urzędników i sług, oraz wszystkich osób przez gminę płatnych, określenie ich praw i obowiązków, wydawanie instrukcyi służbowych.

4. Oznaczanie płac, emerytur i innych korzyści dla urzędników i sług gminy, oraz dla osób wyżej pod 2. wymienionych, dla ich wdów i sierót.

5. Uchwalanie instrukcyi i regulaminów dla siebie, sekcyi i komisyi.

6. Udzielanie zaliczek na płace urzędnikom, o ile przenoszą trzymiesięczne płace — przyznawanie poszczególnych wynagrodzeń — oznaczanie dyet i kosztów podróży, zapomóg i nagród dla urzędników i sług miejskich, niemniej dla osób używanych w służbie gminy.

7. Udzielanie urlopów prezydentowi, wiceprezydentom i radcom miejskim, tudzież dozwalanie urlopów dla urzędników i sług gminnych, ponad czas trzymiesięczny.

8. Uchwalanie zasad zarządu majątkiem gminnym.

9. Ustanawianie i regulowanie opłat i taks na fundusz miejski pobieranych w granicach obowiązujących ustaw.

10. Uchwalanie i zatwierdzanie katastru kwaterunkowego.

11. Nabywanie i pozbywanie nieruchomości lub praw za nieruchomość prawnie uważanych, przyjmowanie zobowiązań wieczystych, służebności, zastawu lub poręczenia, zaciąganie pożyczek i wszelkie operacye finansowe.

Jeżeli wartość nieruchomości lub praw za nieruchomość uważanych, które gmina zamierza nabyć, przenosi kwotę 150.000 koron, niemniej jeśli zaciągnąć się mająca pożyczka lub suma poręczona przenosi jedną

czwartą część rocznego dochodu gminy, obliczonego na podstawie zamknięć rachunkowych z ostatnich trzech lat, wówczas potrzebnem jest zezwolenie Wydziału krajowego. Na wypadek pozbywania się nieruchomości lub praw za nieruchomości uważanych, zezwolenia Wydziału krajowego potrzeba już wtedy, gdy wartość tej nieruchomości lub praw za nieruchomości uważanych przenosi 40.000 Koron.

12. Lokowanie kapitału na hipotekach.

13. Przyjęcie lub zrzeczenie się spadków lub zapisów.

14. Stawianie kosztem gminy nowych budowli lub przekształcanie albo znoszenie istniejących.

15. Zaprowadzanie nowych zakładów gminnych lub zwiniecie już istniejących.

16. Zatwierdzanie licytacji lub układów o dzierżawy, które dłużej niż trzy lata trwać mają, jeżeli roczny czynsz dzierżawy 4.000 k. przenosi. Zatwierdzanie układów o dostawy, pociągający za sobą wydatek przynoszący 6.000 K.

17. Rozwiązywanie w drodze dobrowolnej wszelkich kontraktów.

18. Zezwalanie na prowadzenie procesów i zawieranie ugód.

Prezydent może jednak bez odwołania się do Rady miejskiej wytoczyć proces o naruszenie posiadania, w sprawach najmu i dzierżawy i w sprawach nadających się do postępowania drobiazgowego, nakazowego i wekslowego.

19. Umorzenie należitości nieściągalnej, o ile kwotę 100 k. przenosi.

20. Uchwalenie rocznego budżetu miasta. Budżet na każdy rok następny powinien być uchwalonym najpóźniej do końca listopada roku poprzedniego.

21. Przyzwalanie na wydatki budżetem nieprzewidziane z wyjątkiem nagłych wydatków, dążących do utrzymania rzeczy w dobrym stanie lub nie przenoszących łącznie w jednym dziale i tytule rocznie kwoty 1.000 k.

22. Coroczne sprawdzanie i załatwianie rachunków z dochodów i wydatków miejskich.

Rachunki roku ubiegłego powinny być sprawdzane najpóźniej do 15. sierpnia roku następnego.

Tak budżet jak i rachunki roczne, zanim Radzie do rozpoznania przedstawione będą, winny być poprzednio najmniej przez dwa tygodnie złożone do przejrzania przez członków gminy. Spostrzeżenia członków gminy będą przy rozpoznawaniu wzięte pod rozwagę.

23. Ustanawianie dodatków gminnych do podatków rządowych, nakładanie podatków i opłat gminnych, ustanawianie zasad ich rozkładu i poboru.

Do nałożenia dodatków do podatków bezpośrednich, które zazwyczaj na wszystkie w gminie przepisane podatki bezpośrednie podług tej samej stopy procentowej rozłożyć należy, potrzeba pozwolenia Wydziału krajowego, jeżeli dodatki wynoszą przeszło 25 do 50 od sta. Do nałożenia dodatków do podatków bezpośrednich przenoszących 50% — 100% i to najwyżej na przeciąg lat pięciu, potrzeba zezwolenia Wydziału krajowego za zgodą Namiestnictwa, a w razie, gdyby jedna z tych władz odmówiła zezwolenia, przyzwalającej uchwały sejmowej.

Dodatki na dłuższy niż pięcioletni czasokres, lub przenoszące 100% podatków bezpośrednich nakładać można tylko na podstawie uchwały sejmowej i za Najwyższem zezwoleniem.

Wyłącznie w drodze ustawodawstwa krajowego nastąpić może rozkład dodatków do podatków bezpośrednich podług rozmaitej stopy procentowej, wprowadzenie nowych opłat i podatków nienależących do kategorii dodatków do podatków, podwyższenie podatku gminnego od czynszu lub wartości czynszowej, jeżeli on przenosi 6 od sta, nakoniec zmiana taryfy do podatków niestałych.

Podatek gminny od czynszu ponosić mają lokatorowie względnie używający pomieszkania. Za podatek gminny czynszowy odpowiadają gminie bezpośrednio właściciele realności z prawem regresu do swych lokatorów.

Dodatkami do podatków na rzecz gminy nie mogą być obciążeni:

a) urzędnicy i służby dworu, państwa, kraju, powiatu i gminy, nauczyciele publiczni tudzież wojskowi, ich wdowy i sieroty co do płac służbowych, emerytur, prowizyi, dodatków na wychowanie i łaskawizn;

b) duszpasterze co do kongruy.

24. Przyjmowanie do gminy lub odmówienie przyjęcia, wyznaczenie taks od przyjmowania do gminy, tudzież uwalnianie od opłaty.

25. Rozstrzyganie w sprawach utraty lub odzyskania prawa głosowania i wybieralności.

26. Wykonywanie służących gminie praw patronatu, prezenty i rozdawnictwa posad, tudzież stypendyów i innych miejsc fundacyjnych.

27. Zakładanie i utrzymywanie szkół, tudzież udział w sprawach szkolnych, wynikających z ustaw.

28. Wykonywanie prawa petycji w sprawach gminy.

29. Nadawanie obywatelstwa honorowego.

30. Wydawanie przepisów policji miejscowej w granicach istniejących ustaw pod zagrożeniem kary pieniężnej aż do wysokości 200 k. lub w razie niemożności uiszczenia kary pieniężnej, kary aresztu do 20 dni.

31. Rozstrzyganie odwołań od orzeczeń i rozporządzeń Magistratu (§. 106).

32. W końcu wszystkie sprawy, które prezydent, sekcyje, komisye Rady miejskiej, lub Magistrat Radzie miejskiej przedłożą, które w drodze odwołania pod rozpoznanie przyjdą, lub których uchwalenie Rada miejska sama sobie zastrzeże.

Rada miejska może powierzyć odwołanie prezydentowi, sekcji lub komisji załatwianie spraw do swego zakresu należących pod 6, 7, 10, 12, 28, 31 wyliczonych. Uchwały tych organów w zastępstwie Rady miejskiej działających, mają być na najbliższem posiedzeniu do wiadomości Rady podane.

§. 61.

Zwyczajne posiedzenia Rady miejskiej mają się odbywać co miesiąc, a mianowicie w pierwszy czwartek każdego miesiąca. Gdyby na czwartek wypadło święto uroczyste, posiedzenie odbędzie się w poprzedzającym dniu powszednim.

§. 62.

Posiedzenia Rady miejskiej mogą być zwoływane tylko przez prezydenta i odbywać się pod jego przewodnictwem.

W razie nieobecności lub przeszkody prezydenta zastępuje go pierwszy wiceprezydent, a tego drugi wiceprezydent, wreszcie tego ostatniego najstarszy wiekiem radca miejski.

Posiedzenia przez kogo innego zwołane, lub pod innem przewodnictwem odbyte, są nieważne.

§. 63.

Na polecenie Namiestnictwa, Wydziału krajowego, lub na umotywowane żądanie dwudziestu pięciu radców, prezydent obowiązany jest zwołać posiedzenie Rady miejskiej najdalej w dniach trzech.

§. 64.

Przewodniczący Rady miejskiej zaprasza na każde posiedzenie okólnikiem wszy-

stkich radców miejskich, przynajmniej na dwa dni przed posiedzeniem.

Radca miejski, nie mogący przybyć na posiedzenie, powinien o tem donieść przewodniczącemu przed posiedzeniem.

§. 65.

Radców miejskich, bez dostatecznego powodu obowiązków swoich niewypełniających, upomni Rada miejska na wniosek przewodniczącego. Po dwukrotnem bezskutecznem upomnieniu, może Rada miejska nałożyć na radców miejskich, niewypełniających obowiązków, grzywnę od 4 do 40 k. na korzyść miejscowych zakładów dobroczynnych.

Wniosek nałożenia tej grzywny nie zależy od woli prezydenta, lecz jest obowiązkiem jego urzędu. Przeciw takim orzeczeniom nie ma rekursu.

§. 66.

Posiedzenia Rady miejskiej są publiczne.

Wszystkie sprawy osobiste należy załatwiać na posiedzeniu tajnem.

Również i ze względu na obyczajność lub zagrożony interes gminy może być uchwalona tajność posiedzenia.

§. 67.

Do ważności uchwał potrzeba obecności połowy radców miejskich.

§. 68.

Urządnik magistratu lub radca miejski przez prezydenta wyznaczony spisuje protokół obrad.

W protokole obrad należy członków obecnych wymienić i treść zapadłych uchwał zamieścić.

Na żądanie głosujących, zdania uchwały przeciwne, będą w protokole zamieszczane.

O zakwestyonowanych ustępach protokołu Rada decyduje.

§. 69.

Porządek dzienny oznacza przewodniczący i doręcza go radcom razem z wezwaniem na posiedzenie.

§. 70.

Zwyczajnie tylko przedmioty, poprzecznie przez sekcyje albo komisye rozpoznane, mogą być przedmiotem obrad rady.

Gdyby jednak w nagłym wypadku

przewodniczący uważał za konieczne, albo gdyby 1/3 część członków obecnych Rady żądała, aby wziąć pod obrady przedmiot przez sekcję lub komisję nie rozbiegany, lub na porządku dziennym nie zamieszczony, wówczas Rada prostą większością głosów bez wdawania się w rozprawy zadecyduje, czyli przedmiot ma być bezzwłocznie rozpoznawanym.

§. 71.

Przedmioty pod rozpoznanie Rady przechodzące wnoszą referenci, których prezydent, sekcyja lub komisya wyznacza.

§. 72.

§. 72.
Każdy z radców miejskich ma głos stanowczy. Referenci magistratu mogą w posiedzeniach Rady miejskiej brać udział tylko z głosem doradczym. Przewodniczący, wyjąwszy wybory, nie głosuje. W razie równości głosów wniosek upada.

Każdy z radców miejskich ma głos stanowczy. Referenci magistratu mogą w posiedzeniach Rady miejskiej brać udział tylko z głosem doradczym. Przewodniczący, wyjąwszy wybory, nie głosuje. W razie równości głosów wniosek *jest odrzucony*.

§. 73.

Żaden radca miejski na posiedzeniach znajdować się nie może podczas obrad nad swemi sprawami własnymi, swych krewnych lub powinowatych aż do czwartego stopnia włącznie lub też jeżeli jest zastępcą prawnym, gdy chodzi o sprawy osób przez niego zastępowanych.

§. 74.

Każda uchwała Rady, jeżeli wyższego zatwierdzenia nie potrzebuje, bez zwłoki wykonaną być powinna.

Przewodniczący może w ciągu trzech dni wstrzymać wykonanie uchwał, które zdaniem jego sprzeciwiają się przepisom niniejszego statutu lub prawom obowiązującym lub też gminę na szkodę narazić mogą.

Obowiązany jest jednak o tem niezwłocznie zawiadomić Radę i decyzję w pierwszych dwóch przypadkach politycznej władzy krajowej, w trzecim zaś przypadku Wydziałowi krajowemu w terminie dni ośmiu, licząc od zawiadomienia Rady, do rozpoznania przedstawić.

Tytuł 13.

O sekcyach i komisjach.

§. 75.

Rada miejska podzieli się na tyle sekcji, ile jest departamentów w magistracie.

Każdy radca miejski, z wyjątkiem prezydenta i wiceprezydentów, do jednej sekcji należeć powinien.

Celem sekcji jest przygotowanie przedmiotów, do zakresu działania rady miejskiej należących, załatwianie spraw przez radę miejską jej przekazanych, tudzież kontrolowanie czynności magistratu.

§. 76.

Wybór członków rady miejskiej do sekcji odbywa się większością głosów przez nowe wybory na rok jeden.

Przy wyborze do sekcji większą znajomość rzeczy i według możliwości życzenia radców uwzględnić należy.

Dłużej nad dwa lata żaden członek rady miejskiej do pracowania w jednej i tej samej sekcji wbrew swej woli przeznaczonym być nie może.

Żadna sekcya nie może liczyć więcej aniżeli czwartą część członków rady.

W miejsce ustępujących członków sekcji powoła rada miejska na wezwanie przewodniczącego sekcji niezwłocznie członków nowych.

Jeżeli podczas wyboru do sekcji nie zgłosi się do którejs z sekcji dostateczna ilość radców, przernacza rada miejska z innych sekcji odpowiednią ich ilość.

§. 77.

Posiedzenia sekcji według potrzeby, jednak najmniej raz w miesiąc, odbywać się mają.

Prezydent lub jego zastępca ma prawo, w każdym czasie zwołać posiedzenie sekcji.

§. 78.

Członkowie sekcji wybierają ze swego grona corocznie przewodniczącego i jednego lub więcej zastępców.

Prezydent lub wiceprezydenci przy obradach każdej sekcji mogą być obecni i obradom sekcji przewodniczyć.

O ile nie będzie uchwaloną poufność obrad, członkowie innych sekcji mogą na posiedzeniach być obecni, nawet doradzo głos zabierać, lecz prawa głosowania nie mają.

Referentem sekcji jest urzędnik magistratu, we właściwym departamencie przewodniczący — jednakże przewodniczący sekcji jednego z jej członków do referowania przernaczyć może. Urzędnik magistratu, przez prezydenta miasta wyznaczony, spisywać bę-

dzie protokół obrad sekcji w sposób dla rady miejskiej przepisany.

§. 79.

Do powzięcia ważnej uchwały obecność przynajmniej trzech członków sekcji, nie licząc w to przewodniczącego, jest konieczną.

Uchwały zapadają bezwzględną większością głosów. Urzędnik magistratu (referent) ma głos doradczy. Przewodniczący rozstrzyga w razie równości głosów.

O zapadłych uchwałach prezydent miasta niezwłocznie ma być zawiadomionym.

Przewodniczącemu, równie jak i prezydentowi miasta, służy prawo zawieszenia wykonania uchwały sekcji i odwołania się do rady miejskiej.

§. 80.

Posiedzenia sekcji nie są publiczne.

§. 81.

Członek sekcji, który na posiedzenia sekcyjne bez usprawiedliwienia się w obec przewodniczącego nie uczęszcza, ma być na doniesienie przewodniczącego przez radę miejską do pełnienia swych obowiązków wezwany, a gdyby dwukrotne upomnienia okazały się bezskutecznymi, na zapłacenie kary pieniężnej od 4 do 40 kor. skazanym.

§. 82.

Radzie miejskiej i sekcjom służy prawo poruczania szczególnych czynności albo załatwienia spraw do ich zakresu należących (§. 60. ustęp końcowy) albo pieczy nad pewną gałęzią gospodarki miejskiej — komisjom, do których wybrać można członków rady miejskiej lub innych członków gminy.

Sekcyom i komisjom nie służy prawo prowadzenia rokowań o nabycie, sprzedaż i zamianę nieruchomości jakoteż o dostawy dla gminy, ani też w ogóle prowadzenia rokowań, w następstwie których gmina stać się może zobowiązana lub uprawniona.

Czynności te należą do prezydenta miasta, względnie do tych organów wykonawczych albo członków rady miejskiej, których prezydent do tego upoważni, lub wydeleguje.

Postanowienia powyższe nie naruszają w niczem prawa ani też obowiązku sekcji i komisji do nadzorowania i kontrolowania tych czynności, ani do przedkładania moty-

wowanych w tym przedmiocie wniosków radzie miejskiej. — Jeżeli zaś rada miejska poruczy sekcji lub komisji zatwierdzenie ofert, lub rozstrzyganie o przedsiębiorstwach lub dostawach, to czynności przygotowawcze i pertraktacje mają być prowadzone nie przez członków sekcji lub komisji lecz przez organa magistratu pod kontrolą i odpowiedzialnością prezydenta, a sekcya lub komisya ma jedynie prawo zatwierdzenia lub odrzucenia wniosków magistratu.

§. 83.

Komisya ma obowiązek poruczone sobie czynności sumiennie wykonać i o wykonaniu lub przeszkodach donieść radzie miejskiej lub sekcji właściwej — a jeżeli jej czynności trwają przez dłuższy czas, składać z końcem każdego roku peryodyczne sprawozdania.

Komisye obowiązują przepisy, odnoszące się do obrad i uchwał sekcyjnych, jeżeli rada miejska dla nich nie uchwali regulaminu. Takie jej uchwały, o których prezydent miasta niezwłocznie winien być zawiadomionym, może zawiesić przewodniczący i prezydent miasta.

O zawieszonych uchwałach rozstrzyga to ciało, które komisję wybrało, ostatecznie zaś rada miejska.

Tytuł 14.

Zakres działania prezydenta i wiceprezydentów.

§. 84.

Prezydent miasta zarządza sprawami gminy, kieruje czynnościami rady i magistratu, przewodniczy ich obradom, wykonuje uchwały rady i nadzoruje zakłady gminne.

On reprezentuje gminę na zewnątrz i jest przełożonym wszystkich urzędów i zakładów miejskich.

Gminie odpowiada on za czynności tak własne jak i urzędników miejskich, a władzom państwowym za czynności w sprawach poruczonych.

§. 85.

Prezydenta miasta zastępuje we wszystkich sprawach w razie przeszkody pierwszy wiceprezydent, a gdyby przeszkoda także u niego zachodziła, wiceprezydent drugi.

Prezydent może pod własną odpowie-

działnością powierzyć zastępstwo w sprawach do jego zakresu należących, na czas dłuższy aż do odwołania tak pierwszemu jak i drugiemu wiceprezydentowi i w ogóle czynności prezydyalne tak rozłożyć, jak tego wymaga interes miasta. Rozdział czynności prezydyalnych podaje prezydent do wiadomości rady i magistratu.

§. 86.

Dokumenty, mocą których gmina zaciąga zobowiązania, podpisuje prezydent i dwaj członkowie rady miejskiej przez nią wyznaczeni.

§. 87.

Prezydent decyduje samodzielnie w sprawach do poruczonego zakresu gminy należących, oraz w sprawach własnego zakresu gminy, które według przepisu niniejszego statutu lub oddzielnych instrukcyi nie są zastrzeżone rozpoznaniu rady miejskiej, sekcyi lub magistratu.

§. 88.

Do prezydenta należy kierunek policyi miejscowej w gminie. W nagłych razach, a mianowicie, jeżeli idzie o utrzymanie spokojności publicznej, zdrowotności, bezpieczeństwa prywatnego, lub na koniec o zabezpieczenie majątku gminnego, wydaje zarządzenia bez względu na wysokość wydatków z wykonaniem połączonych.

Obowiązany jednak będzie wyjednać zatwierdzenie poczynionych zarządzeń w najkrótszym czasie u rady miejskiej.

§. 89.

Prezydent miasta mianuje urzędników dwóch najniższych stopni, przyjmuje i oddala wszystkie sługi, oraz osoby pobierające dzienne wynagrodzenie.

§. 90.

Prezydent udziela zaliczek urzędnikom i sługom miejskim, nieprzenoszących trzechmiesięcznej płacy.

Udziela urlopów urzędnikom i sługom miejskim do trzech miesięcy.

§. 91.

Prezydent wykonuje władzę dyscyplinarną nad wszystkimi urzędnikami i sługami gminnymi i zakładów gminnych.

Rada miejska może żądać od prezydenta wytoczenia śledztwa dyscyplinarnego. Do wykonywania tej władzy służą prezydentowi miasta wszystkie te prawa, jakie według przepisów obowiązujących każdy w ogóle naczelnik urzędu pod względem dyscyplinarnym posiada. Zawieszenie jednak w urzędowaniu urzędników przez radę miejską mianowanych, poda prezydent na najbliższym posiedzeniu do wiadomości rady miejskiej.

§. 92.

Prezydent może zarządzić sprawunki, które wydatku wyższego nad 400 k. nie wymagają i łącznie wzięte sumy na ten cel preliminowanej nie przenoszą.

§. 93.

Obowiązkiem prezydenta jest zarządzać od czasu do czasu kontrolowanie kas miejskich, tudzież wszystkich kas zakładów pod zarządem lub nadzorem gminy zostających. Ma on prawo osobiście brać udział w tej czynności.

Kontrolowanie wymienionych kas może także zarządzić rada miejska.

§. 94.

Prawo asygnowania pieniędzy z kasy miejskiej służy prezydentowi miasta pod własną odpowiedzialnością. Dla bliższego określenia tego prawa postanawia się, co następuje:

a) Żaden wydatek nie mający pokrycia w budżecie nie może być uczynionym bez zezwolenia Rady miejskiej, właściwej sekcji albo komisji, a względnie Wydziału krajowego.

b) Do wypłaty systemizowanych płac i pensji, następnie do wypłaty podatków i dodatków, tudzież należności prawnych, przez właściwą władzę wymierzonych, nie potrzeba zezwolenia Rady miejskiej.

c) Wynagrodzenia przypadające przedsiębiorcom z mocy kontraktów lub ugód, za zezwoleniem Rady miejskiej zawartych, wtedy tylko wypłacone być mogą, kiedy sekcja lub komisja odbiorcza nie poczyni żadnych zarzutów; w przeciwnym zaś razie należy wstrzymać wypłatę aż do decyzji Rady miejskiej, a według okoliczności i Wydziału krajowego.

d) Każdą asygnację pieniężną należy przesłać wydziałowi rachunkowemu do przekazania i skontrolowania.

Tytuł 15

Zakres działania magistratu.

§. 95.

Magistrat jest w sprawach własnego zakresu organem wykonawczym gminy, oraz pierwszą instancją administracyjną w sprawach zakresu poruczonego (§. 59 *b*); zarządza pod kierownictwem prezydenta i pod jego odpowiedzialnością sprawami gminy i wykonuje pieczę nad zakładami pod nadzorem gminy zostającymi, nakoniec załatwia bieżące czynności w sprawach sobie przekazanych.

§. 96.

Magistrat przekazane sobie czynności załatwia częścią kolegalnie, a częścią jako sprawy bieżące.

§. 97.

Kolegalnemu rozpoznaniu magistratu ulegają wszystkie sprawy, które rada miejska lub prezydent kolegalnemu rozpoznaniu magistratu przydzielili.

Prezydent miasta uchwałami magistratu nie jest związanym.

§. 98.

W obradach kolegalnych magistratu biorą udział pod przewodnictwem prezydenta lub jego zastępcy, obaj wiceprezydenci miasta, dyrektor i radca magistratu z głosem stanowczym. W sprawach sanitarnych fizyk miejski, w sprawach budowlanych dyrektor budownictwa, a w sprawach rachunkowych i skarbowych naczelnik biura obrachunkowego, mają w obradach magistratu także głos stanowczy. Tych urzędników zastępują z głosem stanowczym zastępcy ich w kierownictwie oddzielnych wydziałów.

Wszyscy inni urzędnicy miejscy i zakładów miejskich mogą na polecenie prezydenta lub jego zastępcy brać udział w obradach magistratu tylko z głosem doradczym.

Przewodniczący rozstrzyga w razie równości głosów.

Na referatach uchwał magistratu ma prowadzący pióro zaznaczyć zapadłą uchwałę, ewentualnie także na żądanie zapisać zdanie odmienne.

Biorący udział w posiedzeniach magistratu, którzy między sobą są spokrewnieni lub spowinowaceni aż do 4. stopnia włącznie — mają się wstrzymać od głosowania

i w sprawach, krózych referentem jest ich krewny lub powinowaty.

§. 99.

W sprawach poruczonego zakresu magistrat stosować się powinien po przepisów i instrukcyi w drodze właściwej wydanych.

§. 100.

Celem dokładniejszego poglądu i jednoznaczności postępowania rada miejska podzieli magistrat na stosowną liczbę wydziałów.

§. 101.

Głównymi obowiązkami magistratu są:

a) starać się o należyte ogłoszenie ustaw i obwieszczeń rządowych i miejskich;
b) prowadzić dokładne spisy ludności miejscowej i wydawać świadectwa przynależności od gminy;

c) utrzymywać dokładny inwentarz majątku gminy i uwidaczniać w nim wszelkie następne zmiany, czuwać nad nienaruszalnością granic gminy i posiadłości gminy;

d) starać się o bezpieczeństwo osób i majątku mieszkańców;

e) czuwać nad wykonaniem przepisów dotyczących święcenia niedziel i świąt uroczystych, powstrzymywać wszelkie naruszenia obrządków religijnych i służby Bożej;

f) zawiadywać majątkiem gminy w granicach przez radę miejską określonych;

g) pilnować, aby zakłady pod zarządem lub dozorem gminy zostające lub przez nią dotowane, do statutów i instrukcyi się stosowały;

h) starać się o zaopatrzenie miasta w dobrą i taną żywność i wodę;

i) wykonywać policję zdrowia, starać się o należytą opiekę nad chorymi i rekonwalescentami;

k) mieć pieczę nad zaopatrzeniem ubogich i zapobiegać żebractwu;

l) wykonywać służące gminie prawo wydalania na podstawie §. 11. statutu;

m) starać się o pomoc przy pożarach i powodziach i innych klęskach elementarnych;

n) starać się o wygodę mieszkańców, o oświetlenie i upiększenie miasta, o utrzymanie istniejących w obrębie miasta dróg, placów, ulic, bruków, mostów, studni, kanałów, cmentarzy i t. p.;

o) dbać o czystość placów, ulic, dróg i utrzymywać dozór nad czystością domów i podwórców;

p) wykonywać przepisy dotyczące budowl i zarobkowania;

r) dozwalać dobrowolnych licytacji ruchomości;

s) egzekwować należitości miejskie i rządowe;

t) odstawiać kontyngent wojskowy na miasto przypadający, utrzymywać kontrolę urlopników, rezerwistów i należących do pospolitego ruszenia;

u) kwaterować wojsko i dostarczać podwód;

w) rozpoznawać i karać przestępstwa przeciw rozporządzeniom policyjnym miejskim.

§. 102.

W sprawach innym organom poruczonych, powinien magistrat, jeżeli idzie o dobro gminy lub jej mieszkańców na wezwanie organa te według możności wspierać.

§. 103.

Magistrat powinien w razie potrzeby użyć służących sobie środków przymusowych dla wykonania przepisów ustaw, wyższych poleceń i własnych rozporządzeń; — oraz powinien na żądanie dostarczać prawnej pomocy innym, do przestrzegania przepisów ustawami powołanym władzom.

§. 104.

Gdyby środki przymusowe magistratowi służące do wprowadzenia w wykonanie ustaw i rozporządzeń nie były dostatecznymi, natedy magistrat winien potrzebnej pomocy od właściwej władzy zażądać.

§. 105.

Dla utrzymania swej powagi i powstrzymania uchybień może magistrat użyć środków, jakie służą władzom rządowym.

§. 106.

Od orzeczeń i zarządzeń magistratu w sprawach własnego zakresu działania, służy prawo odwołania w terminie dni 14 do rady miejskiej, o ile szczególne ustawy innego terminu nie ustanawiają.

W sprawach poruczonego zakresu działania, a w szczególności także od orzeczeń karno-policyjnych magistratu, ma być rekurs do politycznej władzy krajowej podany.

D Z I A Ł V.

Tytuł 16.

Stosunek władzy gminnej do władz krajowych i do władz administracyjnych państwa.

§. 107.

W sprawach własnego zakresu podlega gmina miasta Krakowa bezpośrednio Wydziałowi krajowemu a względnie Sejmowi krajowemu.

Wydział krajowy czuwa nad tem, aby majątek miasta niemniej zakładów miejskich w całości, nie nadweryżony był utrzymany.

§. 108.

Od orzeczeń i zarządzeń rady miejskiej służy prawo odwołania się do Wydziału krajowego w terminie dni 14, o ile szczególne przepisy nie ustanawiają innego terminu lub innego toku instancyi.

Rekursy mają być wnoszone na ręce magistratu.

§. 108.

Od orzeczeń i zarządzeń *Prezydenta miasta we własnym zakresie działania służy prawo odwołania się do Rady miejskiej, a od orzeczeń i zarządzeń rady miejskiej służy prawo odwołania się do Wydziału krajowego* w terminie dni 14, o ile szczególne przepisy nie ustanawiają innego terminu lub innego toku instancyi,

Rekursy mają być wnoszone na ręce magistratu.

§. 109.

Rządowi służy prawo nadzoru nad gminą, aby swego zakresu działania nie przekraczała i wbrew ustawom nie działała.

To prawo nadzoru wykonuje polityczna Władza krajowa; na żądanie jej przeto Prezydent miasta powinien jej udzielić uchwały rady miejskiej i inne potrzebne wyjaśnienia.

§. 110.

Polityczna Władza krajowa ma prawo i obowiązek zakazać wykonania uchwały powziętej przez radę miejską, jeżeli uchwała przekracza zakres działania rady lub sprzeciwia się ustawom. Przeciw takiemu zakazowi służy prawo rekursu w dniach 60 do Ministerstwa spraw wewnętrznych. Jeżeli jednak sprawa należy do własnego zakresu działania gminy, Władza krajowa powinna o wydanym zakazie zawiadomić równocześnie Wydział krajowy.

Polityczna Władza krajowa ma prawo i obowiązek zakazać wykonania uchwały powziętej przez radę miejską *lub przez organ w jej zastępstwie działający (§. 60)*, jeżeli uchwała przekracza zakres działania rady lub sprzeciwia się ustawom. Przeciw takiemu zakazowi służy prawo rekursu w dniach 60 do Ministerstwa spraw wewnętrznych. Jeżeli jednak sprawa należy do własnego zakresu działania gminy, Władza krajowa powinna o wydanym zakazie zawiadomić równocześnie Wydział krajowy.

§. 111.

W razie przekroczenia lub zaniedbywania obowiązków własnego lub poruczonego za-

kresu działania może prezydent lub jego zastępca po uprzednim przeprowadzeniu śledstwa dyscyplinarnego być złożonym z urzędu przez Namiestnika w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

§. 112.

Polityczna Władza krajowa rozstrzyga zażalenia przeciw zarządzeniom magistratu, naruszającym lub mylnie stosującym ustawy, o ile te zarządzenia nie są oparte na uchwałach rady miejskiej, przeciw którym rekursy do Wydziału krajowego powinny być wnoszone.

D Z I A Ł VI.

Tytuł 17.

O wpływie władzy gminnej na sprawy odnoszące się do różnych stowarzyszeń religijnych.

§. 113.

Specyalne sprawy chrześcijańskie zostają pod wyłącznym zarządem chrześcijańskich członków gminy krakowskiej.

Sprawy te odnoszą się *np.*:

a) do przedmiotów duchownych, szkolnych i dobroczynnych, tudzież zakładów wyłącznie z funduszków chrześcijańskich dotowanych;

b) do praw patronatu, prezentowania i mianowania pasterzy dusz i nauczycieli religii, jakoteż nadawania stypendyów wyznaniowych.

§. 114.

W zarządzie spraw w paragrafie powyższym wymienionych zastępują gminę członkowie rady miejskiej chrześcijańskiego wyznania. Do wydania ważnej uchwały w sprawach tego rodzaju obecność $\frac{2}{3}$ części członków rady miejskiej wyznania chrześcijańskiego jest konieczną.

§. 115.

W sprawach tyczących się wyznania mojżeszowego, o ile one pod rozpoznanie gminy przychodzić będą, uchwalać mają pod przewodnictwem prezydenta członkowie rady miejskiej wyznania mojżeszowego, w komplecie przynajmniej $\frac{2}{3}$ części członków tego wyznania.

Gdyby liczba wybranych członków rady miejskiej wyznania izraelickiego 21 nie wynosiła, natedy liczba ta powołaniem do obrad mężów zaufania przez członków rady miejskiej wyznania izraelickiego, uzupełnioną będzie.

D Z I A Ł VII.

Tytuł 18.

Postanowienia przejściowe.

§. 115.

Statut niniejszy wchodzi w życie z dniem jego ogłoszenia w Dzienniku ustaw krajowych. Z tym dniem tracą moc obowiązującą postanowienia tymczasowego statutu dla stoł. król. miasta Krakowa z dnia 1. kwietnia 1866 zamieszczonego w III. części Dziennika ustaw i rozp. krajowych z dnia 13. kwietnia 1866, jednakże przepisy niniejszego statutu dotyczące wyborów do rady miejskiej wejdą w wykonanie dopiero przy najbliższych wyborach uzupełniających, postanowienia o wiceprezydentach po ukonstytuowaniu się uzupełnionej przez najbliższe wybory rady miejskiej.

Pierwsze wybory uzupełniające na podstawie niniejszego statutu odbędą się niezwłocznie po wejściu tegoż w życie.

Czas urzędowania wybranych przy tych wyborach Radców kończy się bez względu na to, kiedy wybory będą dokonane, w dniu 1. sierpnia 1905 r.

Wybory drugiej połowy radców dokonane będą w miesiącu czerwcu 1902 r. Do dalszych wyborów ma zastosowanie przepis §. 45.

Urzędowanie Radców miejskich, których mandat ustawą z dnia 12. maja 1899 Nr. 61. Dz. u. kr. na przeciąg jednego roku został przedłożonym, przedłuża się aż do przeprowadzenia pierwszych uzupełniających wyborów na podstawie niniejszego statutu.

Przy najbliższych wyborach wybiera każde koło i każdy oddział wyborczy z uwzględnieniem §. 45. połowę liczby radców na nie przypadających.

Pierwsze wybory po wejściu w życie niniejszego statutu odbędą się na podstawie listy wyborczej, która według przepisu §. 37. dotychczasowego statutu ustaloną będzie.

§. 116.

Statut niniejszy wchodzi w życie z dniem jego ogłoszenia w Dzienniku ustaw krajowych. Z tym dniem tracą moc obowiązującą postanowienia tymczasowego statutu dla stoł. król. miasta Krakowa (ustawa z dnia 1. kwietnia 1866 Nr. 7. d. u. kr.) i późniejszych do tego statutu się odnoszących a w szczególności ustawy z d. 19. listopada 1868 dz. u. kr. 30 ustawy z dn. 12. kwietnia 1894 Nr. 32. dz. u. kr. i z d. 21. marca 1895 dz. u. kr. 17. Postanowienia jednak niniejszego statutu o Wiceprezydentach wejdą w życie dopiero po ukonstytuowaniu się Rady miasta, wybranej na podstawie niniejszego statutu.

Pierwsze wybory do Rady miejskiej na podstawie niniejszego statutu rozpisane będą bezzwłocznie po wejściu tegoż w życie, celem wyboru wszystkich 64 radców miasta (§. 18. 45). Pierwsze wybory na podstawie niniejszego statutu przeprowadzi Prezydent miasta przy współudziale Rady miejskiej urzędującej w chwili wejścia w życie niniejszego statutu. Z chwilą prawomocnego dokonania tych wyborów tracą swe mandaty wszyscy urzędujący na podstawie poprzednich wyborów Radcy miejscy.

